

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2023 30 stp

Fakultet for landskap og samfunn

Medvirkning – en morsom omvei til en god prosess?

Kommuneansattes erfaringer med å involvere unge innbyggere i utviklingen av aktive møteplasser

Participation - an existing detour towards a good process?

Municipal employees' experience of involving young citizens in the development of open public spaces

Tord Grønvold Øverland

Folkehelsevitenskap

FORORD

Det er mange jeg må takke for at denne masteroppgaven har kommet i mål. Fordi hadde jeg skulle gjort dette på egenhånd hadde jeg neppe blitt ferdig og resultatet hadde ikke blitt så bra som dette. Så tusen takk alle sammen!

De første jeg må få takke er informantene mine. Jeg håper at dere kan kjenne dere igjen i denne oppgaven, og at jeg får frem deres opplevelser, erfaringer og synspunkter. Jeg håper at denne masteroppgaven bidrar til at andre forstår hvor komplekst og krevende det kan være å jobbe med utvikling av et godt nærmiljø.

Denne oppgaven hadde ikke eksistert uten min veileder Ingeborg. Takk for veiledningstimene og de gode skriftlige tilbakemeldingene, særlig på slutten. I tillegg vil jeg takke Ellinor for måten du tok meg med inn i ditt Ph.d.-prosjekt og samarbeidet før, under og etter fokusgruppeintervjuene.

Jeg må også få takke By- og regionforskningsinstituttet, NIBR for at jeg fikk studentarbeidsplass hos dere. Dere har vært et inkluderende og kunnskapsrikt fellesskap, som gledelig har gitt meg innspill, noe som har bidratt til å løfte oppgaven. Takk til mastergradsstudentene jeg har delt kontor på med NIBR med for faglige diskusjoner og personlige samtaler om store og små hverdagsproblemer.

Takk til Helga for alle timene vi har delt på de ulike Deichmanske-bibliotekene som finnes langs linje 5 Vestli. Takk til Jan Marius for god samtaler og innspill til teoretiske modeller om medvirkning. Takk til Elin for at du har lest korrektur og gitt innspill.

Det har vært en interessant og spennende reise å ta folkehelsevitenskaputdanningen på NMBU, og ikke minst å skrive denne masteroppgaven. Jeg skal ikke legge skjul på at dette masterløpet har vært krevende for meg, med blant annet en verdensomspennende pandemi. Og jeg har til tider kjent på den ekte mastersyken, håpløshet og ensomhet.

Når det er sagt, har jeg hatt noen av mine beste år privat med både giftemål og jeg har fått gleden av å bli pappa. Så den siste og viktigste jeg må få takke er min utrolige kone – Synne. Takk for at du har gitt meg rom til å være sliten, trøtt og sur. Takk for alle de nettene du har tatt med Sigurd. Og ikke minst tusen hjertelig takk for alle de timene du har lagt ned i å drøfte og bearbeide denne oppgaven.

ABSTRACT

Background: The health status in Norway is generally good, but the health inequalities between the rich and the poor are increasing, a phenomenon known as social inequality in health. Studies have shown that the local environment is an important factor in the lives of children and young people, and how this is shaped has a significant impact on the health of the population. Studies have also shown that children and young people tend to stop organized activities as they get older, but still have a need for social interaction. Municipal planners play an important role in developing the local environment so that children and young people can engage in the activities they want, acting as a link between the opportunities and challenges of society and the desires and needs of the residents.

Aim: What experiences do municipal employees have with including citizens, especially children and young people, in the development and planning of open public places?

Method: A qualitative research design was chosen, and the method for data collection was two focus group interviews with a total of seven informants. The data material was analyzed using Braun and Clarke's (2006) thematic analysis, and hermeneutic principles of interpretation described by Kvale and Brinkmann (2015) were utilized.

Findings: There are three main themes that the informants discuss: 1) the constant presence of frameworks, 2) the importance of the planner for the outcome, and 3) the path to a good facility. In theme 1), the informants discuss how frameworks such as economy, legislation, and guidelines, as well as time and capacity, affect their working conditions. In theme 2), the informants describe how new knowledge changes their working methods and the role of the planner, as well as the importance of working cross-functionally in municipal planning. In theme 3), the informants discuss how time, place, and feedback from residents are crucial to developing a good facility, and how using different tools has provided them with better insights into the target group's needs.

Conclusion: The study sheds light on the experiences of two project groups where user involvement was a prerequisite for the projects. The study shows that by creating good frameworks and facilitating user involvement, the informants find it rewarding and effective to involve residents in the planning process.

SAMMENDRAG

Bakgrunn: Helsetilstanden i Norge er generelt god, men helseforskjellene mellom fattige og rike øker, et fenomen kalt sosial ulikhet i helse. Studier viser at nærmiljøet er en viktig faktor i barn og unges liv, og at hvordan dette formes har stor betydning på innbyggernes helse. Studier har vist at barn og unge slutter med organisert aktivitet desto eldre de blir, men at de fortsatt har et behov for å være sosiale. For å utvikle nærmiljøet slik at barn og unge kan drive med de aktivitetene de ønsker har kommunale planleggere en viktig funksjon, og fungerer som bindeleddet mellom samfunnet muligheter og utfordringer og innbyggerne ønsker og behov.

Problemstilling: Hvilke erfaringer har kommunalt ansatte med å inkludere innbyggerne, og da særlig barn og unge, i utviklingen og planlegging av aktive møteplasser?

Metode: Det er valgt et kvalitativt forskningsdesign, og metoden for å innhente data var to fokusgruppeintervjuer med totalt syv informanter. Datamaterialet er analysert ved bruk av Braun og Clarke (2006) sin tematiske analyse, og det er benyttet hermeneutiske fortolkningsprinsipper beskrevet av Kvale og Brinkmann (2015).

Funn: Det er tre temaer overordnede temaer som informantene forteller om 1) rammenes evige tilstedeværelse, 2) planleggerens betydning for resultatet, og 3) veien til et godt anlegg. I tema 1) forteller informantene om hvordan rammer som økonomi, lovverk og føring, samt tid og kapasitet påvirker deres arbeidsvilkår. I tema 2) forteller informantene hvordan ny kunnskap endrer arbeidsmåten og rollen som planlegger, samt betydningen av å arbeide tverrfaglig i kommunal planlegging. I tema 3) forteller informantene om hvordan tid, sted og innbyggers innspill er avgjørende for å utvikle et godt anlegg, og hvordan de ved å bruke ulike verktøy har fått bedre innsikt i målgruppens behov.

Konklusjon: Studien belyser erfaringer fra to prosjektgrupper der brukermedvirkning var en forutsetning for prosjektene. Studien viser at ved å skape gode rammer og tilrettelegge for medvirkning opplever informantene det som givende og resultatfremmende å involvere innbyggerne.

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	i
Abstract	ii
Sammendrag	iii
Innholdsfortegnelse	1
1. Innledning.....	1
1.1 Problemstilling	3
1.1.1 Begrepsavklaringer.....	3
1.1.2 Kontekst og avgrensning for denne oppgaven	4
1.2 Oppgavens struktur	5
2. Bakgrunn	6
2.1 Betydningen av et helsefremmende lokalsamfunn.....	6
2.1.1 Betydningen av det fysiske nærmiljøet	8
2.1.2 Betydningen av det sosiale nærmiljøet.....	9
2.2 Folkehelse, kommunalplanlegging og hvordan jobbe med nærmiljøutvikling.....	11
2.3 Hva er medvirkning.....	13
2.3.1 Krav om medvirkning i lov og hvordan loven praktiseres	13
2.3.2 Hvilke effekter har medvirkning og hvordan legger bør kommuner legge opp medvirkningsprosesser	15
2.3.3 Planleggerne og medvirkning.....	17
3. Metode.....	18
3.1 Valg av forskningsdesign	18
3.1.1 Fokusgruppeintervju.....	18
3.1.2 Beskrivelse av analysemodell	19
3.2 Forforståelse	20
3.3 Forberedelser til fokusgruppeintervjuene	21
3.3.1 Utforming av intervjuguide	21
3.3.2 Rekruttering og valg av informanter	21

3.4 Gjennomføring av fokusgruppeintervjuene.....	22
3.5 Gjennomføring av dataanalyse	23
3.6 Ethiske aspekter.....	26
4.0 Funn.....	27
4.0.1 Oversikt over resultatene.....	28
4.1 Rammens evige tilstedeværelse.....	29
4.1.1 Økonomi, regelverk og føringene som begrenser og skaper muligheter	29
4.1.2 Tiden og kapasiteten som er til rådighet	31
4.2 Planleggerens betydning for resultatet	33
4.2.1 Fra forkunnskap til ny kunnskap	33
4.2.2 Fra ekspert til tilrettelegger og tolk	35
4.2.3 Fra silotenkning til tverrfaglig samarbeid og ekstern ekspertise.....	37
4.3 Veien til et godt anlegg	41
4.3.1 Medvirkning til rett tid, sted og med de rette folkene.....	41
4.3.2 Medvirkning på rett måte	45
5. Diskusjon.....	48
5.1 Rammens evige tilstedeværelse.....	48
5.2 Planleggerens betydning for resultatet	50
5.3 Veien til et godt anlegg	52
5.4 Metodediskusjon	56
5.4.1 Gyldighet (Validitet)	56
5.4.2 Pålitelighet (Reliabilitet)	59
5.4.3 Overførbarhet (Generaliserbarhet)	61
6. Konklusjon og avsluttende refleksjoner	62
Referanseliste	63
VEDLEGG 1: Intervjuguide	i
VEDLEGG 2: Informasjonsskriv og samtykkeskjema	vi
VEDLEGG 3: Utsnitt av tematisk analyse.....	x

1. INNLEDNING

Den generelle helsen i Norge er god, og den har holdt seg stabilt god over tid (Meld. St. 15 (2022-2023)). Samtidig har det vært en negativ utvikling på flere områder den siste tiden, som at ensomheten blant barn og unge øker og at det er for lavt aktivitetsnivå i befolkningen generelt. I tillegg har helseforskjellene mellom fattige og rike økt, et fenomen som kalles sosial ulikhet i helse (Helsedirektoratet, 2018). En måte for å motvirke forskjellene i helse er ved å utforme nærmiljøet slik det bidrar til god helse for innbyggerne (Meld. St. 15 (2022-2023)).

Nærmiljø blir beskrevet som mer enn bare de fysiske omgivelsene og omfatter en psykososial dimensjon som sosiale relasjoner, trygghet, trivsel og stolthet og identitetstilknytning (Meld. St. 15 (2022-2023)). At innbyggerne skal involveres i utforming og utvikling av nærmiljø har vært i fokus siden den første internasjonale folkehelseavtalen ble utarbeidet i Ottawa i 1986 (WHO, 1986). Nærmiljøet vårt er viktig for utvikling av god helse og livskvalitet, og anlegg for fysisk aktivitet og sosialt samvær er viktig for den psykiske og fysiske helsen (Meld. St. 15 (2022-2023)). Funn fra tidligere det er en positiv sammenheng mellom å engasjere seg i utviklingen av nærmiljøet og at innbyggerne opplever større grad av stedstilhørighet (Evensen & Raanaas, 2018; Lund et al., 2014).

For å skape et godt nærmiljø er det å inkludere og involvere innbyggernes i utformingen av omgivelser viktig (Meld. St. 15 (2022-2023)). Dette har vært et prinsipp siden Ottawa-avtalen (WHO, 1986), og står fortsatt sentralt i det internasjonale arbeidet med helsefremming. Utvikling av bærekraftige byer og lokalsamfunn er i tillegg et av FNs syttende bærekraftsmål, hvor tilgang til inkluderende og tilgjengelige offentlige områder er definert som et eget delmål (FN-Sambandet, 2015).

Medvirkning for barn og unge ble satt på agendaen i forbindelse med FN internasjonale barneår i 1979, og barn og unges rettigheter knyttet til medvirkning har blitt styrket gjennom de siste tiårene (Bygdås & Hagen, 2022). Studier har vist at for at barn og unge skal ha muligheten til å medvirke så er det viktig å variere i hvilke metoder som skal brukes (Bygdås & Hagen, 2022).

En nasjonal undersøkelse (Eggen et al., 2014) viser at personer med lavere sosioøkonomisk status lever kortere, har dårligere livsstilsvaner og har flere helseproblemer enn de med høy sosioøkonomisk status. Et begrep for å forklare forskjellene i helse mellom

fattig og rik er *sosial ulikhet i helse*. Sosial ulikhet i helse beskrives som systematiske forskjeller i helsetilstand som følge av sosiale og økonomiske faktorer, som er sosialt konstruert, og som det er mulig å motvirke (Helsedirektoratet, 2018). I den nyeste Folkehelsemeldingen (Meld. St. 15 (2022-2023)) settes det fokus på hva som kan gjøres for å redusere sosial ulikhet i helse. Stortingsmeldingen (Meld. St. 15 (2022-2023)) trekker blant annet frem at å gi barn og unge gode oppvekstvilkår, å sikre at innbyggerne har muligheter for kontroll over eget liv og å skape helsefremmende lokalsamfunn er viktige satsningsområder for å utjevne helseforskjellene.

Fritidsaktiviteter og muligheten for å være aktiv er viktig for barn og unges oppvekst vilkår (Meld. St. 15 (2022-2023)). Samtidig viser studier det er frafall økt blant barn og unge i fritidsaktiviteter desto eldre de blir (Bakken, 2022).

Planleggerne har en sentral rolle hvordan nærmiljøet vårt utvikles, og ser en tendens til at det er en mer helhetlig forståelse blant planleggere om hva helsefremmende stedsutvikling er (Evensen & Raanaas, 2018; Hofstad & Bergsli, 2017). Studier har vist at planleggerne ser nytten i medvirkning, samtidig som de oppgir at de ofte bare oppfyller minstekravene i loven (Klausen et. al, 2013). Planleggerne selv trekker frem at grunnen til dette er at de må prioritere tid og kapasiteten, og at de opplever at det ikke prioriteres at tiden skal brukes på medvirkningsprosesser fra politikerne og sine ledere (klausen et al 2013). I tillegg gir mange planleggere tilbakemelding om at de opplever innbyggerne som reaktive, og at innbyggerne er like konstruktive i arbeidet med nærmiljøutvikling (Klausen et. al 2013).

Så hva kan gjøres for å få bedre forståelse av hvilke faktorer som påvirker planleggerne, og hva kan vi lære fra et prosjekt som har som formål om å skape et bedre nærmiljø? Det er det denne studien skal se nærmere på, altså opplever og erfaringer som planleggere har hatt fra medvirkningsprosessene i forbindelse med utviklingen at et nærmiljøanlegg.

1.1 Problemstilling

Denne studien har som formål å bidra til økt forståelse om hva som påvirker og hvilke opplevelser informantene i denne studien har hatt i forbindelse med medvirkning i forbindelse med utviklingen av aktive møteplasser. Siden de aktuelle prosjektene hadde barn og unge som målgruppe vektlegges medvirkning med denne målgruppen.

Studien skal innhente erfaringene og synspunkter fra informanter som har deltatt i et prosjekt hvor medvirkning har vært sentralt gjennom hele prosessen, fra valg av område til bygging av de aktive møteplassene. Problemstilling for studien er:

- *Hvilke erfaringer har kommunalt ansatte med å inkludere innbyggerne, og da særlig barn og unge, i utviklingen og planlegging av aktive møteplasser?*

1.1.1 Begrepsavklaringer

Barn og unge defineres i denne oppgaven etter Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging (2019), og gjelder aldersgruppen 0-18år (umyndige).

Aktive møteplasser defineres som møteplasser hvor innbyggere kan møtes å være i bevegelse og være sosial. Denne oppgaven tar utgangspunkt i UN Habitat (2018) sin definisjon om hva *open public spaces* er som vil si at området som gir innbyggerne rekreasjonsmuligheter, som er tilgjengelig for alle uten at det koster penger.

Planlegger defineres i denne oppgaven som en som arbeider med å utviklingen av nærmiljøet og samfunnet i form av areal- og samfunnsplanlegging. Det finnes ingen definisjon på hva en planlegger er eller gjør, min definisjon er en bred definisjon som favner informantene i studien.

Organisert aktivitet defineres som der rammene bestemmes av andre enn personen selv, som trenere, ansatte på fritidsklubber etc. Definisjonen tar utgangspunkt i Tverga sin forklaring av hva egenorganisert er (Tverga, 2019). Et eksempel på organisert aktivitet kan være å delta i håndball, hvor det finnes tydelige rammer og strukturer i form av trener, divisjonssystem og lignende.

Egen organisertaktivitet er fritidsaktiviteter som personer gjør av egen fri vilje og hvor aktiviteten organiseres av de som utøver den(Tverga, 2019). Eksempler på egenorganisert fritidsaktivitet, kan være at barn og unge møtes for å leke gjemsel eller at de treffes på det lokale kjøpesenteret for å være sammen.

1.1.2 Kontekst og avgrensning for denne oppgaven

Denne studien er en del av forskningsprosjektet CO-CREATE PUBLIC HEALTH ved NMBU (NMBU, 2021), som har et samarbeid med blant andre Tverga knyttet til konkurransen «en morsom omvei» (*heretter kalt til EMO*), som denne studien tar utgangspunkt i.

Tverga fikk i 2020, 15 millioner kroner fra Sparebankstiftelsen til prosjektet EMO. Midlene ble lyst ut som en konkurranse hvor kommuner kunne søke om å få støtte til å skape nærmiljøanlegg som bidrar til aktivitet på nye, morsomme og overraskende måter (Tverga, 2020, 23. april). Et av kriteriene var at kommunene måtte gjennomføre medvirkningsprosesser med innbyggerne. I desember 2020 vurderte en ekspertgruppe de innkomne søknadene, og ti søknader ble med videre i prosessen (Tverga, u.å). Videre besto EMO-prosessen av fire steg, *oppstart, lokale prosesser, konkurranse og utvikling*.

Oppstart besto av workshop for de utvalgte kommunene med blant annet fokus på hvordan de kan sikre god medvirkning. Her fikk de kommuneansatte innsikt og inspirasjon til hvordan de kunne gå frem videre i prosessen. Under neste steg, *lokale prosesser*, arbeidet de blant annet med å finne egnet beliggenhet for nærmiljøanlegget og hvilke aktivitetsbehov det skulle dekke gjennom medvirkningsprosesser med innbyggerne. I steget *konkurranse* var det en ytterligere selektering etter en ny vurdering fra ekspertgruppa, og de gikk fra ti til seks kommuner. Under steget *utvikling* arbeidet kommunene med ytterligere utvikling av konseptet som til slutt endte i skisser for et nærmiljøanlegg. I løpet av hele prosessen har de kommuneansatte fått bistand og råd fra eksterne veiledere om blant annet hvordan de kan legge til rette for at innbyggerne skulle medvirke.

På grunn av blant annet Covid-19 har ikke kommunene fått bygget anleggene de planla på intervju tidspunktet. Koronarestriksjonene har også hatt påvirkning på hvordan de kommuneansatte har kunnet gjennomføre medvirkningsprosessene med innbyggerne.

Informantene i denne masteroppgaven er ansatte fra kommuner som har mottatt midler fra EMO-konkurransen. Alle informantene har deltatt i tverrfaglige prosjektprosjektgruppe, og de har fått eller innhentet ekstern bistand i forbindelse med arbeidet med å utvikle en planskisse.

1.2 Oppgavens struktur

For å besvare og reflektere omkring problemstillingen knyttet til denne studien er teksten videre i oppgaven bygd opp på følgende måte:

I [kapittel 2, bakgrunn](#), trekker jeg frem politiske føringer knyttet til helsefremmende arbeid, relevant lovverk og teori om medvirkning, videre presenterer jeg aktuell forskning og annen litteratur knyttet til medvirkning og stedsutvikling. Siden informantene i denne studien har arbeidet med stedsutvikling for og medvirkning med barn og unge har jeg valgt å fokusere denne gruppen.

I [kapittel 3, metode](#), vil jeg forklare og beskrive hvordan jeg gikk frem i forbindelse med valg av forskningsdesign, forskningsmetode, valg av dataanalyse, samt presentere etiske refleksjoner og egen forforståelse knyttet til studien. I [kapittel 4, funn](#), presenterer jeg funnene fra intervjuene med informantene.

I [kapittel 5, diskusjon](#), diskuterer jeg funnene fra min studie opp mot relevant litteratur, i tillegg vil jeg drøfte og reflektere over den metodiske tilnærmingen i min. Avslutningsvis i [kapittel 6, konklusjon](#), oppsummerer jeg oppgaven og hvordan mine funn kan bidra til videre arbeid på feltet.

2. BAKGRUNN

I dette kapitlet vil jeg først redegjøre for betydningen av et helsefremmende lokalsamfunn, både det fysiske og sosiale nærmiljø. Videre vil jeg beskrive planleggernes rolle i utviklingen av et godt nærmiljø. Deretter se på hva som kjennetegner medvirkning og hvordan det er forankret i norske lover, for så å se på hvordan det kan og bør arbeides med.

2.1 Betydningen av et helsefremmende lokalsamfunn

At lokalsamfunnet er en viktig arena for helsefremmende arbeid har stått sentralt folkehelsearbeidet siden Ottawa-charteret (WHO, 1986) ble skrevet. Hofstad et al. (2016) skriver at folkehelse i planarbeid har fått større plass i norske planprosesser etter inkluderingen i Plan- og bygningsloven (2008) og innføringen av Folkehelseloven (2012). Et helsefremmende lokalsamfunn er et sted hvor både det fysiske og det sosiale miljøet er utformet på en måte som legger til rette for at innbyggerne oppnår sitt potensiale, og kan leve fullverdige liv (Awofeso, 2003). Et helsefremmende lokalsamfunn tar utgangspunkt i at helsen skapes, fremmes og opprettholdes gjennom personlige forutsetninger, livsstils valg og miljøet vi befinner oss i (Hofstad et al., 2016). Hofstad et al. (2016) argumenterer for at begrepet fortsatt er uklart og for å gjøre det mer håndgripelig har hun derfor valgt å trekke ut tre faktorer som er viktig for et helsefremmende lokalsamfunn: *tilhørighet, ytre miljø og nærmiljø*.

Hofstad et al. (2016) beskriver at *tilhørighet* handler om personlig opplevelse av å være en del av et sosialt fellesskap, som blant annet å være med venner eller deltakelse i fritidsaktiviteter som fotball. Funn fra tidligere viser at det er en positiv sammenheng mellom å engasjere seg i utviklingen av nærmiljøet og opplevelsen av stedstilhørighet (Evensen & Raanaas, 2018; Lund et al., 2014). *Ytre miljø* forklares som potensielle trusler mot folkehelsen, som støy, luftkvalitet og drikkevann (Hofstad et al., 2016). *Nærmiljø* er alt som har med utformingen av det fysiske arealet (bygninger, veier etc.) og det sosiale tilbudet (møtesteder, fritidsaktiviteter etc.) å gjøre, altså at det både har en fysisk og sosial dimensjon (Hofstad et al., 2016). Hofstads definisjon ligner på den som brukes i folkehelsemeldingen (Meld. St. 15 (2022-2023)). Disse tre temaene henger tett sammen, men siden denne oppgaven handler om utvikling av nærmiljøet, har jeg valgt å undersøke dette nærmere. Videre i dette kapitlet vil jeg derfor se på den sosiale og den fysiske dimensjonen ved nærmiljøet, og gå litt nærere inn på hvilken betydning den har med et fokus på barn og unge.

En teoretisk utgangspunkt for å forstå og forklare betydningen av å delta i lokalsamfunnet er retten til aktivitet og deltakelse, på engelsk kalt *occupational justice* (Stadnyk et al., 2010). Retten til deltakelse handler om at alle mennesker har rett til delta i ulike aktiviteter som betyr noe for den, og bygger på at alle mennesker har et behov for å delta i meningsfulle aktiviteter fordi det gir livsglede (Stadnyk et al., 2010). Ifølge aktivitetsvitenskapen er det å delta i aktiviteter er med på å forme vår identitet, og det er samfunnsoppgave å legge til rette for et mangfold av ulike aktiviteter. Teorien bygger på fire prinsipper 1) *Empowerment through occupation* 2) *Inclusive classification of occupations* 3) *Enablement of occupational potential* 4) *Diversity, inclusion, and shared advantage in occupational participation*.

Empowerment through occupation bygger på prinsippet om at ved å delta og bestemme i eget liv får personer erfaringer og kunnskap som bidrar til å ta kontroll over eget liv (Stadnyk et al., 2010). For eksempel at en gruppe i samfunnet føler seg urettferdig behandlet og aksjonerer på bakgrunn av dette (Bernhoft et al., 2005). *Inclusive classification of occupations* er at alle aktiviteter er likestilte, og skal oppfattes som likeverdige (Stadnyk et al., 2010). Hvilke aktiviteter vi verdsetter er individuelt, og i samfunnet vektet betydningen av aktiviteter ulikt (Bernhoft et al., 2005). De som har mulighet til delta i de aktivitetene de selv ønsker å delta i, vil også i større grad kunne påvirke samfunnet gjennom sin deltakelse. *Enablement of occupational potential* bygger på ideen om at alle mennesker er ulike, og alle skal kunne velge å delta i aktiviteter basert på sitt aktivitetspotensiale (Stadnyk et al., 2010). Prinsippet handler om å legge til rette for at personers og gruppers potensiale kan oppnås, og det krever at det blir prioritert politisk og økonomisk at det skapes et samfunn som legger til rette for at alle skal oppnå sitt potensiale (Bernhoft et al., 2005). *Diversity, inclusion, and shared advantage in occupational participation* handler om at samfunnet utformes slik at mangfoldet blant befolkningen blir verdsatt og alle blir inkludert (Stadnyk et al., 2010). I følge Bernhoft et al. (2005) dreier dette prinsippet seg om at samfunnets goder, både de økonomiske og de sosiale, blir delt på en rettferdig måte. Prinsippet har fokus på å minimere forskjellene og motvirke sosial ekskludering (Bernhoft et al., 2005).

2.1.1 Betydningen av det fysiske nærmiljøet

Den fysiske nærmiljø handler om hvordan omgivelsene våre er utformet, og folkehelsemeldingen Meld. St. 15 (2022-2023) beskriver omgivelsene som, parker, veier, gater, boliger, skoler, barnehager, lekeplasser, naturer og friområder rundt oss for å nevne noe. Hva som regnes som nærmiljø defineres ut fra hvor lang tid innbyggeren har mulighet til å være der eller har forutsetninger for å bevege seg (Meld. St. 15 (2022-2023)), men det finnes ingen eksakt definisjon på hvor stort det kan være.

Ifølge Gibson (2014) sin teori om aktivitetsmuligheter (*affordances*) finnes miljøet gjennom mangfoldet av fysiske kvaliteter og elementer som inviterer til aktivitet. Og studier viser at det er en sammenheng i utemiljøets utforming, og hvilke aktiverer som man kan delta i (Kytta, 2004). Nordbø og Halvorsen Thorén (2020) argumenter for at det er viktig at det finnes et variert fysisk nærmiljø for å sikre barn og unges oppvekstvilkår.

Barn og unge bruker nærmiljøet sitt mer enn voksne, og en av grunnene er at de har mindre muligheter til å forflytte seg over store avstander (Meld. St. 15 (2022-2023)). Derfor er det viktig at nærmiljøet utformes slik at barn og unge kan ferdes på en trygg måte til og fra steder som barnehage, skole eller fritidsaktiviteter (Meld. St. 15 (2022-2023)). Unge bruker omgivelsene annerledes enn voksne gjør (Hagen et al., 2016). Studier fra Nordbø (2019) viser at det for barn er viktig ha nærhet til både parker, lekeplasser og skole, og at nærhet til dette bidrar til både økt fysisk aktivitet og at man deltar mer i sosiale aktiviteter. Thorén et al. (2019) sin rapport om uteområder i barnehager og skoler viser at variasjon og trygghet er to viktige faktorer for å fremme aktivitet helse og trivsel. Studien viser også at både naturskapt og menneske skapt elementer bidrar til økt bruk og aktivitet. Nordbø og Halvorsen Thorén (2020) trekker frem tre kriterier for at barn skal få et godt og helsefremmende nærmiljø. 1) Barn skal kunne bevege seg trygt og fritt på egenhånd 2) barn skal kunne ta i bruk aktivitetsmulighetene som finnes 3) aktivitetsmulighetene må finnes i nærhet til boligområder.

Hvordan nærmiljøet er utformet er tett knyttet aktivtetsnivået vårt. Ifølge World Health Organization [WHO] (2019) er innaktivitet en av de fem største risikofaktorene for tidlig død. I den norske idrettsmodellen (St. meld 26 (2011-2012)) trekkes det frem at alle skal ha muligheten til å drive med idrett og fysisk aktivitet, og at det skal legges til rette for et mangfoldig aktivitetstilbud (St. meld 26 (2011-2012)). I folkehelsemeldingen defineres barn og ungdom fra 6-19 år som den viktigste målgruppen for idrettspolitikken, og det at gutter og jenter har ulike aktivitetspreferanser må tas hensyn til når man planlegger og utvikler anlegg for fysisk aktivitet (Meld. St. 15 (2022-2023)).

Studie har vist at barn og unge som bor på steder hvor innbyggerne bor tett, som i blokker, har mindre tilgang på områder for lek og rekreasjonsarealer (Statistisk sentralbyrå, 2019). I alt har 62% av barn og unge opp til 20 år tilgang til rekreasjonsområder innen 200 meter fra boligen, blant de som bor i blokk er tallet nede i 50%. I tillegg viser en rapport at det er sosioøkonomiske forskjeller om hvorvidt barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter dersom det er behov for å bli kjørt eller reise kollektivt (Nordbakke, 2017).

2.1.2 Betydningen av det sosiale nærmiljøet

Vi mennesker har en iboende trang til å være sosiale med andre, og dette er med på å skape mening i hverdagen (Varnes, 2022). Fritid er en viktig arena for sosial aktivitet, og den er spesielt viktig for barn og unge (United Nations, 2003). Fritid for barn og unge kan defineres på flere måter, men en generell beskrivelse er at det handler om aktiviteter som foregår utenfor skole, og som er basert på frivillig rekreasjon eller interesse (Trainor et al., 2010). Det er mulig å skille fritidsaktiviteter inn i to former, *organisert* og *uorganisert*¹ (Trainor et al., 2010).

Gevinsten ved å delta i fritidsaktiviteter for barn og unge er både helse og trivsel, men også at det gir rom for sosial, fysisk og kognitiv utvikling (Bazyk & Bazyk, 2009; Bowden et al., 2018; Loebach & Gilliland, 2016). En systematisk oversikt av Powrie et al. (2015), viser at fritid gir mulighet for å oppleve glede, frihet, å oppdage, utvikle og vise potensial, i tillegg til sosial tilknytning og tilhørighet. Bowden et al. (2018) trekker frem at deltakelse i fritidsaktiviteter hjelper til med å styrke deres motstandsdyktighet, mot de utfordringer som de møter senere i livet. Deltakelse i fritidsaktiviteter gir muligheter for personlig utvikling, sosialisering og læring (Larson, 2000; Mahoney & Stattin, 2000). Flere studier har vist at deltakelse i fritidsaktivitet bidrar til bedre livskvalitet og psykisk helse blant barn og unge (Bartko & Eccles, 2003; Caldwell, 2005; Coleman & Iso-Ahola, 1993; Fletcher et al., 2003).

Ungdataundersøkelsen (Bakken, 2022) viser at det har vært en markant nedgang i deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter de siste årene, og at det er en vedvarende trend at ungdommer slutter å delta i organiserte fritidsaktiviteter desto eldre de blir. En forklaring på dette kan være at det å bli eldre handler om et ønske om mer selvstendighet og i større grad bli løsrevet fra foreldre sine (Bakken, 2022; Frønes, 2018). I en studie av (Safvenbom & Stjernvang, 2019; Safvenbom et al., 2018) beskriver informantene at strukturer og autoritære

¹ Tilsvarende det jeg har definert som egenorganisert i kapittel 1.1.1 Begrepsavklaringer

lederskikkelser, samt rutiner og konkurransefokus er en noen av grunnene til at informantene har sluttet med organisert aktivitet. Derimot opplever de gjennom deltakelse i egenorganiserte aktiviteter, mer kontroll, og kan utfordre seg utfra sine egne forutsetninger, i tillegg til det sosiale ved at de gjerne møter andre med samme fritidsinteresser (Safvenbom et al., 2018).

Jacobsen et al. (2021) har sett på om sosial ulikhet påvirker barn og unges deltakelse eller mulighet til deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter, og funn fra rapporten viser at det er en sammenheng mellom deltakelse i aktiviteter og foreldrenes sosioøkonomiske status. Unntaket er fritidsklubber, hvor en større andel barn og unge fra familier med lavere sosioøkonomisk status deltar. Gjertsen et al. (2011) trekker frem at viktige faktorer for at barn og unge deltar i fritidsaktivitet er om tilbudene er gratis, at foreldre ikke må delta og at det ikke stilles krav om ferdigheter eller oppmøte. Det er med andre ord likheter i disse faktorene og rammene for deltakelse på fritidsklubber (Gjertsen et al., 2011), eller hva deltakelse i egenorganisert gir (Safvenbom et al., 2018). En rapport fra Oslo Economics (2020) viser at selv om idrettslag gjør mye for at alle skal kunne delta er økonomi en barriere som gjør at barn og unge fra familier med lav inntekt ikke kan delta. Et godt fritidstilbud er spesielt viktig for personer i sårbare situasjoner. Ungdommer som faller utenfor det sosiale fellesskapet kan bidra til å opprettholde og forsterke dårlig selvtillit, lav mestringsfølelse og andre psykiske utfordringer, som kan oppleves sårt (Bekken et al., 2018).

2.2 Folkehelse, kommunalplanlegging og hvordan jobbe med nærmiljøutvikling

Folkehelse og kommunalplanlegging er koblet sammen på flere måter, blant annet gjennom Folkehelseloven (2012) og Plan- og bygningsloven (2008). For at kommunene skal kunne drive med godt kommunalt folkehelsearbeid er det viktig at kommunene har oversikt og innsikt i innbyggernes helsetilstand og hvilke faktorer som påvirker deres helsestatus. For å få denne innsikten kan kommunene bruke tall fra undersøkelser, som folkehelseprofiler for å en oversikt. Denne informasjonen er derimot ikke nok for å få oversikt, og Klausen et al. (2013) trekker frem at kommunene også bør ha dialog med innbyggerne for å få frem hvilke ønsker og behov som eksisterer lokalt.

I Meld. St. 15 (2022-2023) står det at norske kommuner skal ivareta hensyn knyttet til livskvalitet for utjevning av sosiale forskjeller. Det forventes at kommunene sikrer samarbeid mellom ulike faggrupper, og at kompetanse fra andre arbeidsområder inkluderes inn i arbeidet som arealplanleggere gjør, slik at kunnskap fra ulike fagområder bidrar i arbeidet med helsefremmende arealplanlegging. I regjeringens nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging står det at det forventes at kommunal planlegging skal sikre blant annet: gode vilkår for fysisk og psykisk helse, og at barn og unges interesser ivaretas i samfunnsplanlegging og arealplanlegging, og at kommunene må planlegge for aktivitetsfremmende nærmiljø (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019).

Børrud og Grønning (2018) skriver at det ikke er en definisjon for hva en planlegger er, fordi spennet i arbeidsoppgaver og arbeidsformer er for stor. En planlegger jobber med et vidt spenn av oppgaver som knutepunktfortetting, infrastruktur og samferdsel, naturforvaltning, samferdsel, folkehelse etc., og dette er felt som oftekrysser over i hverandre. Børrud og Grønning (2018) mener at det er bedre og mer hensiktsmessig å se på kravene til hvilke ferdigheter og egenskaper en planlegger bør ha for å utføre jobben sin. Han trekker frem at en planlegger må opparbeide seg kunnskap og forståelse innen tre områder; det politiske, det tekniske og innen ledelse (forvaltning) for å kunne utøve jobben på en god måte. Det betyr at for å kunne utøve jobben sin på en god måte må planleggeren klare å mobilisere og ta initiativ til endring, og være en katalysator for at dette skjer (Børrud & Grønning, 2018). I tillegg til at en planlegger bør være kreativ og inneha ferdigheter og kompetanse som bidrar til at problemer kan løses. Aarsæther og Buanes (2018) trekker frem faglig kunnskap og kompetanse på sitt fagfelt innen planarbeidet som viktige faktorer for å lykkes. Alle disse egenskapene og ferdighetene som er beskrevet over skriver også Evensen og Raanaas (2018) at er nyttig i arbeidet med utvikling helsefremmende nærmiljø.

Lid og Nordh (2018) skriver at en planlegger skal forstå menneskelige forhold (fysiske og kognitive ferdigheter), men også intensjonen menneskene har for bruken av det som bygges. Rapporten fra Bergem et al. (2019) viser at det er viktig at planleggere innehar denne kunnskapen for å forstå hvordan nærmiljøet skal utvikles.

Folkehelsearbeidet i planlegging har fått større plass de siste årene, og Hofstad og Bergsli (2017) skriver at det kan virke som at forståelsen av hva det vil si arbeide helsefremmende innen kommunalplanlegging er en arbeidsoppgave som har blitt satt høyere på agenda i landet. Dette er noe også Evensen og Raanaas (2018) sin studie viser. Samtidig sier studiene at det fortsatt er et behov for økt kompetanse blant kommuneansatte på hvordan de kan bruke sin kompetanse om helsefremmende arbeid enda mer (Evensen & Raanaas, 2018; Hofstad & Bergsli, 2017). En studie av Yoo og Lee (2016) konkluderer med at de som jobber med arealplanlegging av uteområder har en viktig rolle for å skape nærmiljøer som legger til rette for sosiale relasjoner for innbyggerne.

2.3 Hva er medvirkning

Medvirkning er et stort og komplekst begrep, og det finnes ingen entydig definisjon av begrepet (Andersen & Lorenzen, 2021). Det å medvirke er i ifølge Bringeland (2017), at man gjør noe sammen med andre som igjen resulterer i noe, mens medbestemmelse og medstyring handler om man har innflytelse på beslutningene som tas.

Ringholm og Hanssen (2018) skriver at det er to begrunnelser for hvorfor medvirkning er viktig: *kunnskapsargumentet* og *demokratiargumentet*. Kunnskapsargumentet er at innbyggerne er en kilde til rik og relevant kunnskap, mens demokratiargumentet handler om retten til å bli hørt og den betydningen dette har på beslutninger og legitimitet. I Folkehelsemeldingen (Meld. St. 15 (2022-2023), s. 120-121), brukes de samme begrunnelsene for hvorfor medvirkning er viktig i det kommunale helsearbeidet, og at kommunen har et særlig ansvar for å legge til rette for at barn og unge kan medvirke.

2.3.1 Krav om medvirkning i lov og hvordan loven praktiseres

I Norge er medvirkning i utvikling av lokalsamfunn lovfestet gjennom Plan- og bygningsloven (2008, §5) og Folkehelseloven (2012, §4). I Plan- og bygningsloven (2008, § 1-1) nevnes medvirkning allerede i formålsparagrafen. Ringholm og Hanssen (2018) tolker formålsparagrafen og forarbeidene til loven som at intensjon er at flere borgere skal medvirke, på nye måter, og at kommunene har ansvar for å legge til rette for dette.

Videre i Plan- og bygningsloven (2008, §5) stilles det krav til at den som fremmer et planforslag skal legge til rette for medvirkning, og minimumskravet er at det skal på høringer og offentlig ettersyn. Folkehelseloven (2012, §4) på sin side pålegger kommuner å samarbeide med frivilligsektor, og selv medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt i utviklingen av et område.

Hensyn til at barn og unge blir hørt og har rett til å medvirke i saker som angår dem står sterkt poengteres i flere lover. I Grunnlova (1814, §104) står det at barn og unge har rett til å hørt i spørsmål som angår dem, og i planprosesser trekkes barn og unge frem som en gruppe kommunene har et særlig ansvar om å tilrettelegge for (Plan- og bygningsloven, 2008, §5-1).

Hanssen (2013) problematiserer at det i plan- og bygningsloven kun legges opp til kunngjøring og en høringsprosess. Hun mener at dette gjør at innbyggerne ikke får reelle

muligheter til å medvirke, noe som igjen gjør at det blir en ubalanse mellom innbyggernes ønsker og utbyggernes planer. Klausen et al. (2013) fant at mange kommuner ikke stiller høyere krav til medvirkning enn minstekravene i loven, og en undersøkelse viser at kun fem prosent av et utvalg norske storbyer har medvirkningsprosesser utover lovens minstekrav i forbindelse med reguleringsplaner (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2014). Kommunen har et *påse-ansvar* for at det gjennomføres medvirkningsprosesser i forbindelse med planprosesser (Plan- og bygningsloven, 2008). Det vil si at de kan stille krav til forslagstillere (utbyggere), og stille krav om hvordan dette kan gjennomføres.

En teoretisk tilnærming for å forstå og forklare graden av medvirkning er ved å bruke Arnstein (2019) sin medvirkningsstige, kalt *The Ladder of participation* på engelsk. Siden slutten av 60-tallet har Arnstein (2019) sin medvirkningsstige aktualisert hvordan medvirkning kan og bør gjennomføres, og den også en sentral rolle i planleggingsarbeidet i Norge.

Stigen har tre ulike grader av medvirkning og har åtte nivåer (se figur 1). Stigen er hierarkisk oppbygg, og desto høyere man er på stigen desto høyere grad av involvering. Stigen ble utviklet for å vise hvordan man kan legge til rette for at brukerne (som innbyggere, pasienter etc.) i større grad kan bli inkludert i kommunale prosesser. Den belyser også maktforholdet mellom brukerne og interessentene (utbyggere, offentlig administrasjon etc.) og i artikkelen forklarer også Arnstein hvordan medvirkningsprosesser kan manipuleres slik at brukerne får lav grad av innflytelse.

Nederst på stigen er manipulasjon og terapi som blir beskrevet som ikke deltakende stadier. De tre neste nivåene er informasjon, konsulering og rådgivning ansees som grader av skinninnflytelse, og defineres som at brukerne har symbolsk eller involveringen i stor grad begrenset er av interessentene. De øverste tre nivåene er partnerskap, delegert makt og borgerstyring blir beskrevet som grader av borgermakt.

8. Citizen control	Borgerstyring	} Degrees of citizen power Grader av borgermakt
7. Delegated power	Delegert makt	
6. Partnership	Partnerskap	
5. Placation	Rådgivning	} Degrees of tokenism Grader av skinninnflytelse
4. Consultation	Konsultasjon	
3. Informing	Informasjon	
2. Therapy	Terapi	} Non- participation Ikke deltakelse
1. Manipulation	Manipulasjon	

Figur 1: Arnstein 1969, oversatt av Slettebø og Seim (2007)

2.3.2 Hvilke effekter har medvirkning og hvordan legge bør kommuner legge opp medvirkningsprosesser

Medvirkning kan bidra til både et bedre kunnskapsgrunnlag og er med på å legitimere prosesser (Klausen et al., 2013). Studier har vi vist at deltakelse i utvikling av nærmiljø er helsefremmende i form av at innbyggerne får en større opplevelse av tilhørighet (Evensen & Raanaas, 2018; Lund et al., 2014).

Det å legge til rette for at barn og unge skal kunne medvirke handler om å vise respekt for deres integritet (Winsvold & Solberg, 2010). Medvirkning kan bidra som et bindeledd mellom unge og samfunnet for øvrig (Winsvold & Falck, 2011), og medvirkning fungerer også som en læringsarena for å bli aktive innbyggere senere i livet (Brattbakk, 2021). Unges deltakelse gjennom medvirkningsprosesser bidrar til at de opplever en følelse av å bli hørt, verdsatt og er en arena for mestring, og som igjen bidrar til et ønske om vider deltakelse i samfunnet (Boyden & Ennew, 1997; Tolstad et al., 2017).

Det finnes ulike måter å legge til rette for at innbyggere kan medvirke, og Winsvold og Solberg (2010) skiller mellom *konsulterende* og *involverende* medvirkning. Konsulterende medvirkning er at det blir nedsatt et organ, som for eksempel et ungdomsråd, hvor man involveres gjennom rollen som et høringsorgan i de formelle strukturene. Involverende medvirkning er at brukeren blir inkludert og involvert i prosjektet i tidlig fase ofte kalt idefasen.

I kunnskapsoppsummeringen til Bygdås og Hagen (2022) kommer det frem at konsulterende medvirkning, i form av ungdomsråd eller lignende, ofte ikke sikrer bred representasjon, og at det ofte er det samme ungdommene som deltar på disse medvirkningsarenaene. I tillegg viser Bygdås og Hagen (2022) til flere studier som er kritisk til hvorvidt de som medvirker har reell innflytelse, eller om dette er prosesser hvor påvirkningsmulighetene er minimale.

Det har blitt forskningen på involverende medvirkningsprosesser mer de siste tiårene, og for barn og unge har denne forskningen i stor grad dreid seg om planprosesser for barn og unge (Bygdås & Hagen, 2022). Det er krevende å inkludere innbyggerne, og da særlig de som ikke deltar til vanlig, eller gjennom formelle kanaler. Samtidig viser studier at det er mulig, men at variasjon i medvirkningsmetoder er viktig (Hagen & Andersen, 2021; Hagen et al., 2016; Lorenzen & Hagen, 2021)

En teoretisk forklaringsmodell som ser på hvordan medvirkning gjennomføres er Tritter (2009) sin modell for å vurdere medvirkning (se figur 2). Modellen bygger på at det er et samspill mellom bruker og fagpersonen i beslutningsprosessen, og har som formål å differensiere mellom ulike medvirkningssituasjoner.

Modellen skiller mellom tre dimensjoner individuell og kollektiv medvirkning, direkte medvirkning og eller indirekte medvirkning og om det er reaktivt eller proaktiv medvirkning. Dimensjonen individuell og kollektiv medvirkning tar for seg hvorvidt man opererer på vegne av seg selv eller en gruppe. Den andre dimensjonen direkte eller indirekte medvirkning handler om hvem som tar avgjørelsen. Et eksempel på direkte kan være en kreftpasient som velger strålebehandling, mens ved indirekte medvirkning vil informasjon fra brukeren bidra som grunnlaget for en beslutning. Den tredje dimensjonen reaktiv og proaktiv medvirkning er hvorvidt brukerne tar utgangspunkt i en eksisterende agenda (reaktiv) eller bidrar til å forme en agenda (proaktiv).

	Direct		Indirect	
Individual	Proactive	Reactive	Proactive	Reactive
Collective	Proactive	Reactive	Proactive	Reactive

Figur 2: Tritters (2009) modell for proaktiv og reaktiv medvirkning

Variasjon i medvirkningsmetoder og lokale tilpasninger er viktig for å oppnå et godt resultat (Bergem et al., 2019), og variasjon i metoder bidrar til at flere innbyggere kan og vil delta i medvirkningsprosessene. Å inkludere målgruppen i medvirkningsprosesser ofte kan gi et bedre resultat på det som skal utvikles (Bergem et al., 2019; Bygdås & Hagen, 2022; Klausen et al., 2013). Erfaringen fra stedsutviklingsprosjekter i Oslo viser at det er viktig involvere unge innbyggere gjennom hele prosessen, og ikke bare etter at forarbeidet er gjennomført (Lorenzen et al., 2020). Lorenzen et al. (2020) argumenterer blant annet for at barnetråkk² er en metode som i liten grad gir rom for involvering fordi den innehar forhåndsbestemte kategorier, samtidig kan barnetråkk brukes sammen med andre metoder som walkalongs³ for å få bedre innsikt og forståelse hva barn og unge faktisk mener når de bruker barnetråkk.

² En medvirkningsmetode hvor barn og unge bruker kart for å beskrive hvordan de bruker nærmiljøet sitt

³ En medvirkningsmetode hvor innbyggerne og fagpersoner går sammen gjennom et område for å snakke om opplevelsene av området.

Det å ha mange ulike medvirkningstiltak med noen som rettet seg mot spesifikke målgrupper og andre som er åpne for alle har vist seg å være en vellykket strategi for å få til lokalt engasjement og deltakelse (Klausen et al., 2013) Her er tidspunkt også viktig.

Tidlig medvirkning ser ut til å være viktig for at innbyggerne skal føle at de har mulighet til å påvirke – og at medvirkningen ikke bare er symbolsk. I tillegg er det å etablere prosedyrer for medvirkningstiltak viktig, noe som også innebærer prosedyrer for å hjelpe innbyggerne med å spore hvor saken står, og hvordan innspill er tatt hensyn til

2.3.3 Planleggerne og medvirkning

Folks rett til medvirkning er forankret i Plan- og bygningsloven (2008, §5), men hvordan medvirkningen gjennomføres er i stor grad avhengig av planleggerne (Klausen et al., 2013). Studien Klausen et al. (2013) fra viser at planleggere verdsetter medvirkning og innspill fra innbyggerne høy. Hanssen (2015) argumenterer for at det er et skille mellom planleggerens idealer om medvirkning, og hvordan medvirkningsprosesser faktisk gjennomføres.

Planleggere opplever som sagt medvirkning som noe nyttig i sitt arbeid, samtidig er det tidkrevende å legge til rette for gode medvirkningsprosesser (Bergem et al., 2019; Klausen et al., 2013). Studiene til både Klausen et al. (2013) og Bergem et al. (2019) trekker frem at politikere og administrative må prioritere og forankre at medvirkning er en prioritet for at planleggerne skal kunne gjennomføre medvirkningsprosesser. Ifølge Hanssen (2015) så opplever planleggere at ofte at innbyggerne ikke deltar tidlig nok selv om planleggerne har opprettholdt kravene i Plan- og bygningsloven (2008). Planleggerne beskriver at innbyggerne ofte virker reaktive i prosessene, og planleggerne syns selv at det er en lite konstruktiv måte arbeide på. I kommuner hvor planleggerens holdning til medvirkning er at innspillene viktig og at innbyggerne er en kilde til kunnskap, er det bedre utfall fra medvirkningsprosessene (Klausen et al., 2013).

Det er en forventning fra norske kommuner at de får støtte fra både stat og fylke i arbeidet med å legge til rette slik at barn og unge kan medvirke (Knudtzon & Tjerbo, 2009). De siste årene har det blitt utviklet mange ressurser rettet mot barn og unges medvirkning (Bygdås & Hagen, 2022).

3. METODE

I dette kapittelet vil jeg først presentere og begrunne valg av forskningsdesignet i lys av problemstillingen, deretter redegjør jeg for valg av forskningsmetode og analysemetode. For å gi leseren mulighet innsikt i hvem jeg er og hvordan mine erfaringer kan bidra til å påvirke studien presenterer jeg forforståelsen min. Videre presenterer jeg forberedelsene til fokusgruppeintervjuene, hvor jeg belyser utforming av intervjuguide og rekrutering av informanter. Videre beskriver jeg hvordan vi gjennomførte fokusgruppeintervjuene, før jeg beskriver analyseprosessen. Til slutt redegjør jeg for etiske aspekter ved oppgave.

3.1 Valg av forskningsdesign

Studien plasserer seg innen kvalitativ metode. Et kvalitativt forskningsdesign har som hensikt å belyse egenskaper og kvaliteter ved et fenomen som undersøkes, samtidig legger det til rette for analyse og fortolkning (Johannessen et al., 2021; Malterud, 2017). Et kvalitativt forskningsdesign kan derfor bidra til å belyse denne studiens tematikk, som handler om hvilke erfaringer kommuneansatte har hatt i medvirkningsprosesser i EMO-prosjektet, og dermed bidra til at jeg får innsikt i informantenes erfaringer og opplevelser knyttet til medvirkningsprosesser. Metoden gir meg anledning til å stille spørsmål og få høre informantenes synspunkter om for eksempel hvordan medvirkningsprosessene har bidratt til å forme prosjektet (Kvale & Brinkmann, 2015). Slik sett vil kvalitativ metode/design bidra til å søke svar på studiens problemstilling.

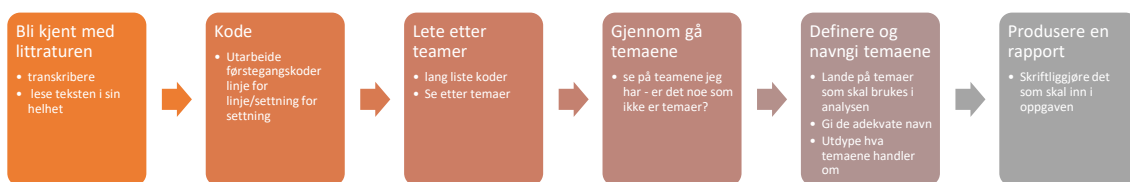
3.1.1 Fokusgruppeintervju

Studien tar for seg fokusgrupper som er gjennomført med to av de seks prosjektgruppene i tilknyttet et EMO-prosjekt. Fokusgruppeintervju er en kvalitativ metode hvor informanter, som regel med fellestrekk, deler erfaringer eller meninger om temaet som skal diskuteres (Johannessen et al., 2021). Siden prosjektgruppene i denne studien har arbeidet i tverrfaglige team, så egner fokusgrupper seg godt til å få frem de ulike meningene til informantene. Ifølge Malterud (2017) har fokusgruppeintervjuer som formål å utnytte merverdien av samhandling mellom informantene, og er godt egnet for å lære om erfaringer, holdninger og synspunkter i miljøer hvor mennesker samhandler. Fokusgruppeintervju gir også informantene muligheten til å spille videre på hverandres utsagn, i tillegg til at det gir rom for å få frem ulike nyanser om samme tematikk (Clark et al., 1996). De tverrfaglige

teamene bestod av personer med ulike arbeidsbakgrunner, som arbeidet sammen om ett prosjekt. Derfor var det viktig for denne studien at informantene fikk muligheten til å få frem sine egne synspunkter, og samtidig vise prosjektgruppen sitt syn på arbeidet de har gjort i sin helhet. Dette er viktig siden personer kan ha ulik opplevelse av hvordan noe ble gjennomført eller hvordan de opplevde en situasjon.

3.1.2 Beskrivelse av analysemodell

For å analysere dataene mine har jeg valgt å bruke tematisk analyse som er utarbeidet av Braun og Clarke (2006). Analysemetoden består av seks steg (se figur 3). Steg en handler om å transkribere intervjuene, som gjør det mulig å se helheten i teksten. Steg to handler om å kode transkripsjonene ved å benevne eller beskrive innholdet i sitatet, dette gjøres for å skape en avstand til sitatene og bli bedre kjent med innholdet. Når teksten er kodet starter steg tre som består av å sortere sitater inn i temaer basert på kodene som ble gitt. Ett tema består av alle de kodene som kan sees i en sammenheng. Steg fire handler om å vurdere temaene, og se på om noen bør slås sammen eller være undertemaer. I steg fem defineres og navngis temaene endelig, før man i steg seks produserer en rapport, eller som i mitt tilfelle utgjør kapittel 4.0 Funn. Analysemodellen er dynamisk, og det er ofte et behov for å veksle mellom de ulike stegene for å bearbeide funnene, noe som gir rom for ulike måter å forstå sammenhenger i det informantene sier.

Figur 3: visuell fremstilling av Clark og Braun (2006)

3.2 Forforståelse

Før jeg beskriver hvordan jeg gikk frem i forbindelse med forberedelser, gjennomføringen og analysen av intervjuene er det hensiktsmessig å redegjøre for hva forforståelse er, og min forforståelse er. Diskusjon om hvilken betydning min forforståelse kan ha hatt for dette prosjektet drøftes i kapittel [5.5, metodediskusjon](#).

Forforståelse er den personlig erfaringen, verdier og teoretiske kunnskap jeg som forsker har med meg når jeg skal tolke datamaterialet fra intervjuene (Johannessen et al., 2021; Kvale & Brinkmann, 2015; Malterud, 2017). Kvale og Brinkmann (2015) skriver at det viktigste verktøyet en forsker har i analyse- og forskningsprosessen er seg selv. Samtidig er det viktig at forforståelsen ikke skal overdøve datagrunnlaget fra intervjuene (Malterud, 2017), men at man heller er bevisst på at den kan påvirke hvordan datamaterialet blir tolket.

Tidligere har jeg hatt en rekke verv som studenttillitsvalgt, hvor jeg har organisert og deltatt i medvirkningsprosesser som både var konsulterende og involverende i tråd med (Winswold & Solberg, 2010) sin forklaring på fremgangsmåter for medvirkning. Som tillitsvalgt har jeg vært med på flere prosjekter hvor min rolle som studentenes representant har blitt vektet og verdsatt, men jeg har også opplevelser hvor jeg ikke har blitt sett på som en fullverdig deltaker og at det har blitt stilt spørsmålsteget ved både kunnskap og motivasjon. Etter endt utdanning har jeg hatt ulike jobber hvor jeg har måtte forvalte lovverk og regler, og kjent på at tidsfrister og arbeidsmengde har redusert muligheten til å involvere aktuelle aktører. Jeg ble først kjent med Tverga som organisasjon da jeg søkte på en stilling hos dem i 2019, hvor jeg også ble bedre kjent med tematikken egenorganisert fysisk aktivitet.

Valg av tema for min masteroppgave ble gjort etter dialog med veileder om prosjektet og er et ønske om mer kunnskap om hvordan det offentlige legger til rette for at flere skal finne det jeg kaller for aktivitetsglede, hvor målet er å oppleve mestring og trivsel gjennom å delta i en aktivitet.

Før gjennomføring av intervjuene hadde jeg noen tanker om hva jeg kom til å høre basert på egne erfaringer, og hva jeg har lært om på studiet. Jeg antok at informantene kom til å beskrive utfordringer med lavt oppmøte og engasjement, og jeg trodde de hadde opplevd det var vanskelig å få de unge innbyggerne til å medvirke fordi temaet var veldig abstrakt. Jeg antok også at informantene har hatt en spennende og lærerik prosess, men at de var usikre på hvor nyttig bruk av tid det hadde vært.

3.3 Forberedelser til fokusgruppeintervjuene

3.3.1 Utforming av intervjuguide

En semistrukturert intervjuguide ([vedlegg 1](#)) ble våren 2022 utarbeidet av stipendiat Ellinor Moe, hvor jeg fikk anledning til å komme med innspill for å sikre at intervjuguiden også ivaretok min problemstilling.

Intervjuguiden startet en introduksjon hvor vi beskriver hensikten med studien for informantene, etterfulgt av noen introduksjons- og fakta-spørsmål om hva de jobber med, alder og hvor lenge de har jobbet i kommunen. Formålet med å starte med en introduksjon av studien og noen enkle spørsmål er ifølge (Johannessen et al., 2021) å skape en trygg ramme for intervjuet, og bidrar til en myk overgang før vi fortsetter med spørsmål knyttet til temaene.

Videre i intervjuguiden ble temaene vi ønsket å få belyst presentert ved å stille åpne spørsmål som ga informantene anledning til å prate fritt. Temaene vi ønsket å få belyst var informantenes opplevelser med EMO-prosessen⁴ (*fra start til slutt*), hvordan samarbeidet i prosjektgruppen og med eksterne aktører knyttet til EMO-prosjektet var, hvilke erfaringer de hadde fra medvirkningsprosessene og hva som var veien videre for deres del og eventuelle anbefalinger til andre. Siden dette handler om erfaringer med et prosjekt med en start og en slutt, var det naturlig å la informantene fortelle om prosessen kronologisk. Til sist i intervjuet fikk informantene anledning til å snakke fritt, dersom de kom på noe de hadde glemt, eller ønsket å presisere noe de mente var viktig.

3.3.2 Rekruttering og valg av informanter

Informantene i studien er kommunalt ansatte som har arbeidet i kommunenes prosjektgrupper. Studien er knyttet til forskningsprosjektet CO-CREATE, som har egen fremdriftsplan for gjennomføring av intervjuer av involverte aktører, og jeg har derfor ikke vært ansvarlig for rekruttering og dialog med informantene. Informantene ble rekruttert ved at en kontaktliste ble oversendt fra Tverga til stipendiat Ellinor Moe ved NMBU, som igjen avtalte tid og sted for intervjuer med informantene.

Totalt møtte syv av åtte informanter opp, fordelt på to fokusgruppeintervjuer med prosjektgruppene i EMO-prosjektet. En informant meldte avbud. Informantene hadde ulike arbeidsoppgaver i kommunen og inn i prosjektet, som planarbeid innen helse, areal og

⁴ Se kapittel 1.1.2 Kontekst og avgrensninger for denne oppgaven for å se prosessen

naturforvaltning, oppfølging av kommunens idrett- eller kulturtilbud og dialog med innbyggerne. Det var fire kvinner og tre menn. Informantene hadde arbeidet ulik lengde og hadde ulik arbeidserfaring i de respektive kommunene, to hadde jobbet et til to tiår i kommunen, en hadde nylig startet, de resterende hadde jobbet fra tre til syv år i kommunen.

Valg av prosjektgruppen som informanter er gjort av flere hensyn. Informantene ble valgt fordi de har førstehåndserfaring med prosjektene, og har derfor muligheten til å gi rik informasjon om medvirkningsprosessene som ble gjennomført. Ifølge Johannessen et al. (2021) skal ikke informanter i kvalitative studier velges for å være representative, men fordi deres erfaringer og kunnskap om tematikken er nødvendig for studien. At informantene har innsikt og kunnskap i tematikken presiserer også Malterud (2017) som viktige egenskaper for informanter i et fokusgruppeintervju.

3.4 Gjennomføring av fokusgruppeintervjuene

Jeg deltok i to fokusgruppeintervjuer, som danner grunnlaget for studiens datagrunnlag. Valget av antall fokusgruppeintervjuer er gjort ut fra mengden datamateriale som det antas at var overkommelig å analysere med tiden til rådighet, i tillegg spilte det inn hvor mange intervjuer som var tilgjengelig fra forskningsprosjektet CO-CREATE sin side.

På forhånd hadde jeg kun kjennskap til hvor jeg skulle møte opp, jeg hadde ikke kjennskap til hvilke anlegg de ulike kommunene skulle bygge, ei heller hvor langt i prosessen de var kommet.

Det var avtalt at Ellinor skulle være hoved-moderator, og at jeg var bi-moderator, med ansvar for å stille spørsmålene om temaet medvirkning. I tillegg hadde jeg ansvar for å lytte og stille oppfølgings spørsmål dersom det var deler av det informantene sa som burde utfylles eller om temaer fra intervjuguiden ikke ble belyst. På forhånd hadde Ellinor sendt informasjonsskriv med samtykkeskjema ([vedlegg 2](#)) til kontaktpersonen i kommunen, og før intervjuet startet ble samtykkeskjemaet utdelt og gjennomgått muntlig. Her ble det informert om at det er frivillig å delta og at informantene kan trekke seg når som helst fra studien.

Fokusgruppeintervjuene ble gjennomført i lokalene til de respektive kommunene, og varte i ca. en time og tretti minutter. Det ble benyttet båndopptaker som lastet lydfilene direkte opp i sikker-skyløsning via nettskjema. Kun personer med FEIDE-tilgang og tilknyttet prosjektet kan da få tilgang til lydfilene.

I løpet av EMO-prosjektet hadde informantene blitt kjent med hverandre, og de snakket fritt. De var i som regel enig med hverandre, og de stedene der informantene var uenig var det rom for å diskutere uenighetene og gi en god beskrivelse av utfordringer og situasjoner. Informantene bygget videre på innspillene fra andre for å utfylle eller utdype ut ifra sin rolle i prosjektet. For eksempel at det var den som var ansvarlig for medvirkningen som snakket om hvordan medvirkningsprosessen hadde vært. Samtidig supplerte de andre informantene ved behov, eller tok frem eksempler for å utfylle hverandre.

3.5 Gjennomføring av dataanalyse

Jeg tilnærmet meg dataene induktivt, ved å forsøke å la teksten tale for seg (Johannessen et al., 2021). Samtidig har jeg vært bevisst på mine valg og derfor kan analysen ha blitt påvirket av min forforståelse. Jeg så til teori om hermeneutisk fortolkende analyseprinsipper som Kvale og Brinkmann (2015, s. 237) beskriver. Det vil si at jeg vekslet mellom å se på helheten og deler av datamaterialet i analyseprosessen, slik at teksten hele tiden ble en referanseramme. De valg jeg har tatt vil likevel begrenses eller bære preg av min forforståelse. Metoden har bidratt til å gi meg større innsikt og kunnskap om datamaterialet og tematikken informantene fortalte om.

Analyseprosessen startet med at jeg transkriberte lydfilene ordrett. Jeg transkriberte den første timen av et intervju manuelt, mens de resterende 30 minuttene og hele det andre intervjuet benyttet jeg meg av Microsoft sin transkripsjonsfunksjon i Word. Etter at Word hadde transkribert intervjuene lyttet jeg til dem og redigerte sitatene der Word ikke hadde sitert korrekt. Etter at intervjuene var ferdig transkribert, leste jeg gjennom dem en gang til for å sikre at materiale var transkribert ordrett, og for å bli bedre kjent med helheten.

Når intervjuene var transkribert, ble teksten lest systematisk som helhet og i deler for å kode linjer og sammenhengende sitater. Kodingen foregikk ved at jeg tok utskrift av transkripsjonene og noterte koder i margin på papiret. Noen av linjene fikk flere koder ulike koder (se tabell 1). Tekstene ble kodet i flere omganger ved å gå tilbake til teksten som helhet for å sikre at jeg hadde fått med meg alt relevant meningsinnhold jeg kunne finne. Etter hvert fikk jeg bedre innsikt og forståelse av transkripsjonene, og kunne justere oppgavens problemstilling i tråd med funnene.

Tekst	Kode	Undertema
<p>Sigurd: Hvis kommunen ikke har penger til det. Sånn, så det er jo veldig kjipt hvis prosjektet strander fordi at kommuneøkonomien går dårlig. Det ville jo være ... alt det arbeidet i vasken da. Det er jo ikke noe vits i.</p>	<p>Trang <u>kommuneøkonomi</u> Økonomiske begrensninger</p>	<p>Økonomi, regelverk og føringene som begrenser og skaper muligheter</p>

Tabell 1: Utsnitt av prosessen med koder

I løpet av kode-fasen opplevde jeg at jeg ikke hadde den samme inngående kjennskapen til transkripsjonene der jeg hadde benyttet transkripsjonsfunksjonen til Word. Derfor valgte jeg i andre gjennomføring av kodingene å lytte til lydfilene samtidig som jeg leste teksten. På denne måten fikk jeg flere nyanser og enda bedre innsikt i transkripsjonene. Ved å høre på lydfilene kunne jeg samtidig høre tonefall og engasjement rundt det som ble sagt, som ga meg bedre forståelse av hva som ble sagt. Dette kan ha ført til at jeg tok andre valg enn jeg ville gjort ved å bare lese teksten.

Det kom tidlig frem i arbeidet med analysen at medvirkning var et klart omdreiningspunkt for datamaterialet, altså at medvirkning var noe informantene trakk frem flere steder i intervjuene som en viktig faktor for prosessen og utfallet av prosjektet. Jeg opplevde at flere temaer kunne dra paralleller til hvilken betydning medvirkningsprosesser, før, nå og fremover har for slike prosjekter. Siden medvirkning er sterkt knyttet til hvordan de kommuneansatte jobbet i prosjektet kunne jeg benytte hele datamaterialet for å belyse oppgavens tematikk.

Da jeg var ferdig å kode teksten skrev jeg inn alle kodene i et Word-dokument, hvor kodene fra de ulike intervjuene fikk ulike farger. Dette resulterte i 30 sider med 920 koder. Jeg startet arbeidet med å få oversikt over kodene ved å sortere kodene i grupper som ble organisert i overordnede temaer, som vist i [vedlegg 3](#), kolonne 4. Formålet med denne tilnærmingen er å identifisere sentrale fellesnevner fra intervjuene. Denne øvelsen gjorde jeg også i flere omganger. Jeg så tidlig at flere koder kunne tolkes på flere måter, og dermed sorteres i flere ulike temaer. I tillegg var enkelte av kodene noe mangelfulle som koder, og jeg måtte derfor inn i teksten for å se hvordan kodene kunne utfylles for å gi mer mening.

Det tok tid å komme frem til temaer som inkluderte de fleste kodene på en god måte. I løpet av analyseprosessen ble temaene endret flere ganger i form av å bli slått sammen, delt opp, lagt til nye eller fjernet. I arbeidet med å finne gode temaer fikk jeg mange undertemaer, som jeg opplevde var vanskelig å knytte sammen. Et eksempel på dette var at jeg tidlig i prosessen hadde utfordringer med å inkludere informantenes beskrivelser om hvordan den

tverrfaglige prosjektorganiseringsen inn i et tema, men etter flere analyseforsøk fikk det en naturlig plass knyttet til planleggerens betydning for resultatet. Underveis har jeg diskutert valg av temaer med veileder og medstudenter for å få tilbakemeldinger på og bekreftelse på om temaene henger sammen med sitatene og teksten.

Etter at jeg hadde sortert datamaterialet inn i temaer og undertemaer leste jeg gjennom transkripsjonene i sin helhet igjen, for å se at ingen viktige koder knyttet til temaene var ekskludert eller oversett for det videre arbeidet. I bearbeidelsen av temaene har jeg til slutt valgt de temaene og undertemaene som jeg mener best ivaretar funnene og informantenes meninger. Bakgrunn for valg av temaer var at informantenes tilbakemeldinger handlet om rammer, hvordan deres rolle og arbeidsmåte var annerledes i EMO-prosjektene og hvordan medvirkningen med innbyggerne hadde foregått og hvilke refleksjoner de hadde om kontakten med dem.

Da temaer og undertemaer var på plass, gikk jeg gjennom transkripsjonene markerte alle sitater som beskrev og belyste temaene med markeringstusj. Deretter bearbeidet innholdet i sitatene om til en sammenhengende tekst som formidler essensen av informantenes erfaringer som kan leses i [kapittel 4.0, Funn](#), på en måte som var tro mot informantenes innspill. I funnkapittelet har jeg redigert sitater for at de skal være lettere for leseren å forstå hva informanten sier, som er i tråd Malterud (2017) og Kvale og Brinkmann (2015) sine anbefalinger for fremstilling av tekst.

Etter flere runder med ulike temaforslag har jeg landet på tre temaer, med to til tre undertemaer, som blir presentert i neste kapittel.

3.6 Etiske aspekter

Studien er en del av et større forskningsprosjekt som er godkjent av Sikt⁵, og de internasjonale etiske prinsipper for forskning er lagt til grunn (World Medical Association, 2013).

Informasjonsskriv med samtykkeskjema ([vedlegg 2](#)) ble på forhånd sendt til vår kontaktperson i kommunen. Skjemaet inneholdt formål med intervjuet, hva dataene skal brukes til, hva det innebærer å delta, at det er frivillig å delta, at dataene fra intervjuene skulle anonymiseres, hvordan dataene fra intervjuene blir behandlet og at informantene kunne trekke seg fra studiet både under og etter intervjuene

Da vi gjennomførte intervjuene fikk alle informantene utdelt informasjonsskrivet, og det ble gitt en muntlig gjennomgang før intervjuene startet, med blant annet informasjon om anonymisering og at informantene hadde anledning til å trekke seg fra studiet før signering av skrivet.

Det er viktig å ivareta informantene sin rettighet om å være anonym (Kvale & Brinkmann, 2015), og jeg har fulgt Sikt og NMBU sine anbefalinger for oppbevaring og håndtering av forskningsdata. For å sikre informantenes konfidensialitet ble navn gjort om til pseudonymer under transkribering. Transkripsjonene og lydfilene fra intervjuene ble oppbevart på NMBUs passord-beskyttede server. For å ivareta informantenes konfidensialitet ytterligere har jeg valgt å ikke oppgi kommunenavn, i tillegg har jeg anonymisert gjenkjennbare utsagn i sitater ved å skrive om enkelte ord eller steder. Alle forbeholdene jeg har beskrevet i teksten over sikrer at det ikke vil være mulig å identifisere enkelt personer.

⁵ Sikt – Kunnskapssektorens tenesteleverandør ble etablert 1. januar 2022 gjennom ei samanslåing av NSD (Norsk senter for forskningsdata AS), Uninett AS og Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høgare utdanning og forskning

4.0 FUNN

I dette kapitlet presenteres funnene fra dataanalysen. Først presenterer jeg hovedtemaene og undertemaene som er knyttet til oppgavens problemstilling. Deretter vil jeg presentere funnene fra de ulike temaene og relevante sitater blir presentert i kursiv, med innrykk og linjeskift. Steder der det står ... indikerer at informantene har en tenkepause. Steder der jeg bruker [...] har jeg tatt ut tekst som ikke er relevant, mens disse tegnene med [ord/tekst] brukes for å beskrive hva de snakker om eller anonymisering.

Alle navn og steder i teksten er anonymisert ved å endre navn eller gi en mer generell beskrivelse av type sted det snakkes om. Deltakerne i våre fokusgruppeintervjuer omtales som informanter. Dette er personer som har forskjellige stillinger i kommunen, og har hatt ulike roller i prosjektene de forteller om. For å sikre anonymitet, men samtidig skille mellom mine informanter og de prosjektgruppene brukte som informanter omtaler jeg prosjektgruppens informanter som innbyggere eller målgruppe.

Innbyggere er fellesbetegnelsen på personer som har medvirket i de to prosjektene eller på andre måter blir berørt av informantenes arbeid. Målgruppe brukes for å presisere at det snakkes om det anlegget som skal bygges eller de som opptrer som representanter for målgruppen.

4.0.1 Oversikt over resultatene

Etter å ha gjennomført analyseprosessen beskrevet i forrige kapittel, har jeg valgt tre hovedtemaer, med to til tre undertemaer som jeg mener beskriver funnene godt.

Hovedtemaene og undertemaene er presentert i tabellen under, og funn fra dem presenteres videre i teksten.

Tema	Undertema
Rammenes evige tilstedeværelse	Økonomi, regelverk og føringene som begrenser og skaper muligheter
	Tiden og kapasiteten som er til rådighet
Planleggernes betydning for resultatet	Fra forkunnskap til ny kunnskap
	Fra ekspert til tilrettelegger og tolk
	Fra silotekning til tverrfaglig samarbeid og ekstern ekspertise
Veien til et godt anlegg	Medvirkning til rett tid og sted og med de rette folka
	Medvirkning på rett måte

Tabell 2: Presentasjon av hovedtemaer og undertemaer

4.1 Rammenes evige tilstedeværelse

I dette temaet belyses rammene som informantene må arbeide under, og hvordan disse rammene påvirker hvordan de utfører jobben. Lovverk, økonomi og føringer i EMO-prosjektet er rammer som påvirker hvordan prosjektet kan utføres. I tillegg beskrives tid og kapasitet som rammer informantene må ta hensyn til. Felles for alle rammer som informantene trekker frem er at de alltid vil være til stede. De vil alltid påvirke hvordan de har anledning til å jobbe og hvordan de kan legge til rette for medvirkningsprosesser i sine kommuner.

4.1.1 Økonomi, regelverk og føringene som begrenser og skaper muligheter

Informantene forteller at rammene både kan skape muligheter, men også at de legger begrensninger på hvordan informantene kan utføre jobben sin.

Økonomi var et tema som gikk igjen, og informantene forteller at økonomi har en konsekvens for hva det er mulig å bygge. At de har kommet videre i EMO-konkurransen og dermed sikret kommunen eksterne midler beskrives som avgjørende for at anleggene i det hele tatt kan realiseres og prioriteres. Trang kommuneøkonomi gjør at kommunepolitikere må prioritere hvor kommunens midler skal brukes, og informantene føler på et ansvar for at pengene skal brukes forsvarlig. De eksterne midlene gir også informantene muligheten til å tenke annerledes om utviklingen av et område.

Elin: Det er derfor det er så viktig med prosjektmidlene utenfra, ikke sant? Fordi med en egenandel så får vi faktisk mye midler utenfra. Og da er det større aksept fra politikerne at vi[administrasjonen] satser på litt nytt.

Informantene forteller at ekstern finansiering bidrar til at de kan jobbe uten bekymringer for at prosjektet ikke vil realiseres, fordi det med eksterne midler er inngått en forpliktende avtale om utvikling av stedet. Dette gir informantene forutsigbarhet i arbeidet.

De siste årenes økte byggekostnader beskrives som en bekymring fordi de økte kostnadene bidrar til at midlene de har til rådighet ikke har den samme slagkraften som de ville hatt tidligere. Informantene forteller at de er bekymret for at innspill fra medvirkningsprosessene ikke kan realiseres på grunn av de økte kostnadene.

Informantene i det ene prosjektet beskriver at utarbeidelsen av anbudstekst og innhenting av entreprenøravtale, frykter de at verdifulle innspill ikke følges opp fordi

anbudsteksten eller entrepriseformen ikke vektlegger dette. I løpet av medvirkningsprosessen har for eksempel målgruppen gitt innspill til farge- og materialvalg, samt utforming og design av nøkkelementer i anlegget. Informantene beskriver det som krevende å utarbeide en anbudstekst som sikrer at slike innspill ivaretas.

***Sigurd:** Hvis kommunen ikke har penger til det [å bygge anlegget] ... Så det er jo veldig kjipt hvis prosjektet strander fordi at kommuneøkonomien går dårlig. Alt det arbeidet i vasken*

***Jan:** Også er det jo viktig at de [målgruppen] som har vært med i medvirkningen skjønner at de faktisk blir hørt, og at det blir et produkt av det de har ønska seg.*

Sigurd: mhm ...

***Jan:** Det handler om folkehelse, og hvordan er det man skal måle verdien av det?*

Samtidig som anbudsteksten er rigid og krevende, ser informantene på praktiske løsninger som sikrer medvirkning videre i prosjektet. Blant annet snakker informantene om at de kan legge inn føringer om at det må sikres medvirkning i videre prosess.

Informantene trekker frem at lovteksten i plan- og bygningsloven legger føringer for hvordan kommunen legger til rette for medvirkningsprosesser. Informantene opplever at fokuset er på å oppfylle minstekravene, og at dette har dannet en presedens for hvordan medvirkningsprosesser gjennomføres. Ifølge lov skal alle saker ut på offentlig høring, og inntrykket informantene har er at dette legger føringer på hva som skal prioriteres. I noen tilfeller oppleves det som at lovens minstekrav bidrar til en skjevhet i hvem som deltar, og at det i all hovedsak er ressurssterke menn i 40 – 50 årene som deltar, og at de mister verdifulle meninger fra andre innbyggere. Informantene opplever at dette er begrensende for tiden og mulighetsrommet de har, og ser at de får bedre utbytte av medvirkningsprosesser som legger til rette for at flere kan gi innspill.

***Sigurd:** Det er jo som sagt, forholde seg loven. En sak den skal ut på offentlig høring, tilgjengelig på nettsiden og sånt. Men, medvirkningsprosessen her er jo helt annerledes da, når det går spesifikt på en brukergruppe.*

Føringene i søknadskriteriene for å delta i EMO-prosjektet har gjort at informantene har måtte arbeide annerledes, og de beskriver at dette har vært verdifullt. Blant annet har krav om tverrfaglige prosjektgrupper, medvirkning og å bygge et anlegg som dekker et nytt aktivitetsbehov bidratt med å utfordre informantene til å tenke annerledes. Disse positive

erfaringene fra føringene de har forholdt seg til i EMO-prosjektet er noe informantene ønsker å bruke i fremtidige prosjekter når det kommer til organiseringen og inkludering av innbyggerne.

Oppsummert kan man si at økonomi, regelverk og føringer må sees i sammenheng. Økonomisk forutsigbarhet er en forutsetning for å kunne drive utviklingsprosjekter. Regelverk kan i flere tilfeller bli begrensende fordi man ofte legger seg på et minimumsnivå, mens føringer i EMO-konkurransen kan ha bidratt til å muliggjøre mer inngående og berikende medvirkningsprosesser som ellers ikke ville blitt prioritert.

4.1.2 Tiden og kapasiteten som er til rådighet

En forutsetning for at informantene skal gjennomføre gode medvirkningsprosesser er at de har tid og kapasitet. Forhold som arbeidstid, andre arbeidsoppgaver, samt krav om fremdrift må informantene vekte og avtale med sine ledere. Informantene opplever at i en travel hverdag kan det være andre arbeidsoppgaver som må prioriteres. Samtidig så ser informantene at det kan være nyttig for eget arbeid å gjennomføre medvirkningsprosesser for å vite at det de arbeider gagnar befolkningen, og sluttresultatet på prosjektet.

Helga: Det å virkelig ta seg tid til å kjøre noen ekstra runder, og stille spørsmål som hvorfor, det er vi ikke gode på. Vi går veldig fort til hvordan, og i det så mister vi mye, både motivasjon og ressurser fra befolkningen eller fra målgruppene, så det å jobbe på den måten, det tror jeg er noe vi skal gjøre mer av.

Informantene forteller at en praktisk utfordring knyttet til å gjennomføre medvirkningsprosesser er arbeidstid. At informantene arbeider på dagtid, mens at innbyggerne er tilgjengelig på kveldstid er en logisk utfordring som krever en aksept for arbeid utenom normal arbeidstid.

Systemer og strukturer som ivaretar medvirkningsprosesser er noe informantene etterlyser for å få brukt tiden sin bedre. De nevner at organisering, IT-løsninger og egnede lokaler for å kunne drive medvirkningsprosesser savnes. Informantene trekker også frem at for å kunne drive medvirkningsprosesser må det også være en prioritet hos både administrative ledere og politikere for at informantene skal kunne prioritere det i sin arbeidshverdag.

***Martin:** Så vi bør lage systemer som ivaretar den måten der å drive høringer på i større grad, fordi at resultatmessig så får vi jo bedre høringer. I hvert fall innenfor det det segmentet med aktivitet som krever en grad kreativitet og større tilrettelegging for brukergruppen. Men, kommunene er jo tilrettelagt for å sende ut høringer på papir eller legg ut på nett.*

Informantene har brukt mye tid på EMO-prosjektet, og det har til tider gått utover andre oppgaver. Korte frister i EMO-konkurransen beskriver informantene som krevende, og at de har vurdert om de har hatt kapasitet til å delta. Bedre forventningsavklaring på forhånd om hva omfanget av deltakelse i EMO-konkurransen innebar er noe informantene ville verdsatt. Deltakelse i workshops, veiledning og andre forpliktelser i EMO-prosjektet har kommet på toppen av andre oppgaver. Samtidig har informantene i stor grad hatt nytte av deltakelsen, men det er uklart om de ville deltatt dersom de hadde visst omfanget.

Oppsummert kan man si at tiden og kapasiteten påvirkes av ytre faktorer som andre arbeidsoppgaver, når normalarbeidstid er og at informantene er avhengig av at prosjektet har en prioritet hos både sine ledere og politikere. Medvirkningsarbeid krever ekstra arbeid og tid. Og informantene kunne ønske seg at de var mer forberedt på tiden dette krevde før de deltok i EMO-prosjektet.

4.2 Planleggerens betydning for resultatet

I dette temaet forteller informantene, som planleggere, om hva deltakelsen i EMO-prosjektene har gjort med hvordan de arbeider, og hvordan rollen og arbeidsoppgavene deres har blitt endret. Informantene beskriver endringene som at de har måtte begynnet å tenke nytt i planleggingen av et anlegg, og de forteller at de har fått bedre forståelse for medvirkning som kunnskapsfelt.

4.2.1 Fra forkunnskap til ny kunnskap

I løpet av EMO-prosjektet har informantene tilegnet seg mye ny kunnskap om hva innbyggernes ønsker og behov er, og hvordan medvirkning kan brukes for å få denne innsikten. Deres forkunnskaper og vante metoder i medvirkningsarbeidet har også blitt satt på prøve, i tillegg beskriver informantene hvordan de har gått fra å ha kjennskap til metoder for medvirkningsarbeid til å ha ny kunnskap om dette.

Deltakelse i EMO-prosjektet har gitt informantene kunnskap om hvordan de som fagpersoner skal gå frem for å innhente innspill og kunnskap fra innbyggerne slik at de er trygge på at det kommunen utvikler er i tråd med innbyggernes behov. Informantene har fått erfaringer med bruk av ulike medvirkningsverktøy, og de har vurdert hvilke verktøy som har vært egnet i sitt prosjekt. De har også lært mer om at hvordan de stiller spørsmål har betydning, og at det påvirker svarmulighetene innbyggerne har.

Martin: Det er jo litt nytt kanskje, med denne måten som medvirkning ... Altså hvis du ber om hva de vil ha, så får du bare referanser fra ting de kjenner fra før av da. [...] Da får du nok en tuftepark eller nok en klatrepark. Så da er det mer: Hva har du lyst til å gjøre? Også må man omsette den lysten til en type designutforming. Hva kan man lage for å tilfredsstill de aktivitetene da.

Informantene forteller at de allerede har tatt brukt erfaringene fra EMO-prosjektet inn i sitt daglige arbeid, og at de har endret hvordan de går frem for å få et mer komplett kunnskapsgrunnlag, selv om de vedkjenner at det fortsatt er potensial for at de kan bli enda bedre. Deltakelse i EMO-prosjektet ser ut til å ha bidratt til at medvirkning er høyere prioritet for å gi informantene et helhetlig kunnskapsgrunnlag i prosjektene sine.

Informantene forteller om at de tidligere gjerne har arbeidet ut ifra antagelse om hva innbyggerne ønsker, basert på sine forkunnskaper og kjennskap om målgruppens ønsker og

behov. Kunnskapen og erfaringen fra EMO-prosjektet viser at informantene ser hensikten med å kartlegge behovet slik at de utvikler området på en hensiktsmessig måte.

***Jan:** En benk med mulighet til å lade mobilen, det var kult, trampoliner, det er sikkert spennende, pump-track [kupert sykkelløype] det kommer sikkert ungene til å bruke. Det var bare hva vi trodde at brukerne kom til å like. [...] Nå er det noe helt noe annet, ikke sant, nå lager vi parken etter ønskene til brukerne ...*

Informantene reflekterte over hvilke gevinster de selv har i sin arbeidshverdag ved å fokusere på medvirkning i større grad. De forteller at de synes de hadde lært mye, og at det var motiverende og engasjerende, i tillegg til at det gir en faglig tyngde i arbeidet. Det er også en egenverdi for informantene å vite at den jobben som legges ned i utviklingen av et anlegg fører til et produkt som innbyggerne har behov for. Informantene trakk frem at metodene for medvirkningsarbeid som de lærte om og ble «tvunget» til å gjøre i EMO-prosjektet gjorde at de fikk ny kunnskap om hva denne typen brukermedvirkning virkelig hadde å si.

***Synne:** Viktigheten av brukermedvirkning på ekte, som jeg henger meg litt sånn opp i. En ting er at man kan sjekke det av lista, fordi at man har spurt, men hvis du vil ha et godt prosjekt, så er det i din egen interesse at du får gjort det på en skikkelig måte.*

Erfaringene fra EMO-prosjektet kan også brukes til å veilede andre som skal utvikle anlegg eller tilbud. Ved å vise eksempler fra sine prosjekter og dele den nye kunnskapen kan informantene bidra til at både utbyggere og ideelle organisasjoner kan utvikle nærområdet i tråd med innbyggernes ønsker og behov. På denne måten kan kompetansen til flere løftes, og det kan legges til rette for at innbyggerne i større grad kan delta i utformingen av nærmiljøet.

***Martin:** For eksempel veiledning til [lokale foreninger] og andre som utvikler områder, også for innbyggerne da. Hvor ikke vi er direkte er med i prosjektene, men vi er litt mer sånn veiledningsmessig.*

Medvirkningsprosessene har gitt informantene inngående kunnskap om temaer, aktiviteter og konsepter de ikke hadde innsikt i på forhånd. Gjennom medvirkningsprosesser forteller informantene at innbyggerne har gitt innspill som har gitt dem økt kompetanse og forståelse som har gjort dem tryggere når de har tatt valg.

Oppsummert kan man si at medvirkningsprosessene har gjort informantene tryggere i sitt arbeid ved at de før bare hadde kjennskap til eller lite forkunnskaper om, nå har blitt

en dypere forståelse og dermed ny kunnskap. Dette handler både om kunnskap om aktiviteten de arbeider med, men også kunnskap om metoder for medvirkningsarbeid i seg selv.

4.2.2 Fra ekspert til tilrettelegger og tolk

En endring i informantenes rolle fra tidligere arbeid er at der de tidligere var eksperter som satt på kunnskapen og hadde forslag til løsninger, mens nå har de fått rollen som tilrettelegger eller tolk. Informantene forteller at slik medvirkningsarbeidet er lagt opp, så er det innbyggerne gjennom målgruppene som har vært ekspertene i denne prosessen, og informantenes oppgave har vært å tilrettelegge for innspill og tolke resultatene.

***Martin:** Heller å drive prosessene. Og være katalysatoren i en prosess. I stedet for å gi svar og på en måte hoste opp resultatet.*

Informantene opplever at det stadig stilles høyere krav til hvordan de skal utføre jobben. Særlig det å fremstille et helhetlig og riktig kunnskapsgrunnlag trekkes frem som viktig når de skal komme med anbefalinger til tiltak. Det å leve opp til forventningene om at informantene er kunnskapsrike og samtidig fremstår som en nøytral part er noe de mener er viktig i deres rolle som planlegger. Informantene har erfaringer med at politikere ikke alltid vektlegger deres innspill i beslutninger, derimot erfarte informantene at medvirkningsprosessene i EMO-prosjektet ga beslutningstagere et bedre grunnlag når de prioriterer tiltak.

***Sigurd:** Det er et grundig arbeid, med medvirkning, og det er liksom gode argumenter for hvorfor disse gruppene skal kunne ha et sted å være*

Informantenes egne holdninger og erfaringer er med på å forme hvilke tilnærminger de velger. Informantene forteller at det har betydning at de i større grad reflekterer over i hvor stor grad, og hva innbyggerne kan bidra med i prosjekter, for å sikre at de selv ikke ser seg blinde på egne meninger eller tanker.

***Helga:** Jeg tenker at ofte så handler det om hva slags tilnærming vi har, og hvordan vi nærmer oss en problemstilling og hva vi tenker at folk er i stand til eller hvor mye vi på en måte, vil at folk skal mene.*

En viktig oppgave for informantene i EMO-prosjektet har vært å legge til rette for at målgruppen skulle kunne komme med innspill. Dette har ført til at de har måtte benytte nye verktøy og metoder for å gi målgruppen mulighet til å gi innspill på en slik måte at

informantene forstod hva målgruppen formidlet. Dette innebar blant annet å være med målgruppen på befaring av områder, intervjuer, bruke bilder for å vise og bruke kartverktøy. Bruk av verktøy gjorde det lettere for informantene å tolke og forstå innspillene fra målgruppen. I enkelte tilfeller var det nødvendig med et eksternt blikk, for å få ny innsikt og forstå bedre.

***Jan:** Og den informasjonen som vi fikk fra [målgruppen], det mata jo vi inn til de [eksterne konsulenter] som tolka dette her. Og ja, knadde [som i å bearbeide] dette sammen med oss. Det er spennende.*

Å tolke og forstå innspillene fra innbyggerne var sentralt i å utvikle et anlegg, og ble også brukt til å definere både målgruppe og konsept i det ene prosjektet. Den ene prosjektgruppen beskriver at det var krevende prosess å definere både konsept og målgruppe. Informantene fant først sitt konsept da de gikk igjennom kunnskapsgrunnlaget fra medvirkningsprosessene, og forteller at de gjennom arbeidet med å tolke og forstå innspillene fra innbyggerne fant et mønster som dannet grunnlag for både konsept og målgruppe.

***Elin:** Vi så i de papirene [intervjuene av innbyggerne] at her står det jo faktisk en del om aktiviteten, så vi tok en ny runde med dem [informantene].*

***Helga:** Vi var ute etter å fange opp hva [aktiviteten] er? Hva betyr det? Og er det så viktig for folk at de kunne tenke seg det?*

Selv om målgruppens innspill og meninger var grunnlaget for planene for anleggene var det likevel behov for at informantene vurderte innspillene og tok noen valg. Informantenes oppgave kunne være å vurdere hvilket aktivitetskonsept som burde prioriteres ut fra hvilke eksisterende tilbud som målgruppen hadde tilgang til ellers, og hvilke aktiviteter og konsepter som heller dekket et uoppnådd potensial.

***Martin:** Klatring var mye nevnt. Og hvor stor vekt skal vi legge på klatring? Klatring er kanskje mer vanlig andre steder, og vi skal lage noe nytt. Kanskje vi skal legge vekt på [dette konseptet] og som alle nevnte, det er det ikke fullt så mye av rundt omkring.*

Informantene opplyser om at de ikke hadde inngående kjennskap aktivitetskonseptene fra før av, så for å sikre en god utvikling av prosjektene var de avhengig av innspillene fra målgruppen. I det ene prosjektet forteller informantene at de måtte stole på målgruppens kompetanse i utvikling av konseptet. Informantene forteller at deres jobb ble å legge til rette for målgruppa, slik at de selv fikk nødvendig innsikt i aktivitetskonseptet gjennom

målgruppens innspill. De beskriver dette samarbeidet og innspillene som en suksessfaktor for utviklingen av anlegget.

Oppsummert kan man si at rollen som tilrettelegger og tolk krevde at informantene satte seg inn i nye medvirkningsverktøy, for å få best mulig innsikt i målgruppens ønsker og behov. Samtidig var det viktig at informantene hadde en viss kompetanse selv fordi det var de som satt på beslutningsmyndigheten til slutt.

4.2.3 Fra silotenkning til tverrfaglig samarbeid og ekstern ekspertise

Informantene i EMO-prosjektene har jobbet både tverrfaglig i sine kommuner, men de har også vært avhengig eksterne aktører i for å forstå aktivitetene de jobbet med eller for å få veiledning, og til utvikling av tjenester, produkter og konsepter. Både det interne og det eksterne samarbeidet var en viktig faktor for at informantene klarte å legge til rette for at innbyggerne skulle få det anlegget de ønsker seg.

Et av kriteriene for å delta i EMO-prosjektet var at man skulle sette sammen en tverrfaglig prosjektgruppe. Informantene beskriver ulike grunner til hvorfor deres kompetanse ble inkludert eller deres egen interesse av å delta i prosjektet, som blant annet kunnskap om idrett og aktivitet eller erfaring med medvirkningsprosesser og samskapning prosesser i kommunen. De forteller at flere av dem hadde hatt lite samarbeid tidligere, og at avdelingene ofte jobbet adskilt, mer i silo og heller overførte prosjektet videre til neste avdeling når deres oppgave var utført.

Informantene i det ene intervjuet beskriver at de var spent og delvis bekymret for at medvirkning og målgruppens ønsker ikke skulle vektes like høyt i forbindelse med utviklingen videre av anlegget. Enheten som er ansvarlig for bygg hadde ikke deltatt i prosjektgruppen, og derfor var informantene redd for at den nye enheten kanskje ikke så hensikten i målgruppens innspill. Samtidig håpte informantene at en god overlapp og ved at det legges føringer i det videre arbeidet så vil målgruppen sine hensyn ivaretas.

Jan: Da er det jo også viktig at, i den anbudssteksten, [...] at det står at brukermedvirkning må ivaretas. Det må vektes.

Informantene erfarte at det tok tid å etablere en grupperelasjon og en felles arbeidsform når de ikke hadde kjennskap til hverandre fra før av. Det har vært praktiske utfordringer som å finne felles tid for møter og at det er fysisk avstand mellom hvor

avdelingene har sitt daglige arbeid. I løpet av prosjektet har de tverrfaglige teamene derimot funnet sine arbeidsmønstre. Informantene trekker også frem at det i fremtidige prosjekter vil være lettere å inkludere og samarbeide med hverandre siden avstanden mellom avdelingene er blitt mindre når man nå har kjennskap til hverandre.

***Sigurd:** Når man blir tvunget sammen på den måten så åpner man jo noen dører for seinere samarbeid på en måte også.*

At prosjektene har vært tverrfaglig organisert fra starten tror informantene at har vært en suksessfaktor for å koble på flere tjenesteområder. Informantene sier at det kunne blitt krevende å forankre prosjektet på tvers av enheter dersom de ble inkludert senere i prosessen. De mener at det at medvirkningen har vært i fokus kan ha bidratt til at de har opplevd felles forankring og eierskap på tvers av enheter i kommunen.

***Synne:** Også tror jeg kanskje at selv om man hadde koblet på interne ressurser, så hadde man ikke fått det eierskapet så godt forankret i de forskjellige avdelingene eller virksomhetene, men det hadde vært mer «dette var min arbeidsoppgave». [...] også kunne jeg spurt om hjelp, men nå er alle ansvarlige for dette prosjektet.*

Informantene beskriver at den tverrfaglige sammensetningen har vært en styrke når det kommer til å vurdere, tolke og forstå innbyggernes innspill fra medvirkningsprosessen. At de har vært flere som har diskutert, og sett de samme sammenhengene, har gjort dem tryggere på at de forstår hva innbyggerne har ment og formidlet.

***Synne:** Mens når du har en gruppe på fem eller fire, som bekrefter «jo det er det, jeg ser det [valg av aktivitet] samme» får den bekreftelsen fra forskjellige fagfelt, at alle ser, og fortsatt har tro på det. Det har vært veldig verdifullt for meg når jeg i noen perioder blir sånn, «ja, får vi dette til egentlig?»*

Fordi medvirkning har stått så sentralt i utformingen prosjektene, og anleggene blir utviklet etter innbyggernes ønsker og behov, forteller informantene at det kan ha bidratt til at teamene har hatt få konflikter når det kommer til informantenes eierskap til prosjektet. Det har vært lite rom for silotenkning. Selv om noen av informantene kom inn i prosjektet med utgangspunkt i sine arbeidsområder, var det til slutt innbyggernes tilbakemeldinger som bestemte valg av beliggenhet.

***Helga:** Det var ikke noe vi bare bestemte ut fra hva vi tenkte var hensiktsmessig, for vi hadde også en dialog med folk der ute, vi hadde dialog med [lokale organisasjoner], vi hadde dialog med de ulike aldersgruppene som lå i malen for søknad.*

Informantene i EMO-prosjektene har fått ekstern bistand fra flere, som eksperter på aktivitetene i prosjektene deres, utvikling av IT-tjenester, utforming av anlegg eller veiledning i ulike medvirkningsprosesser og medvirkningsverktøy. Samarbeidet med de eksterne aktørene er noe informantene beskriver som berikende og har vært viktig i inn i medvirkningsprosessene. Informantene trekker frem at de eksterne veilederens bistand i arbeidet med å lære nye verktøy og metoder for medvirkning har vært avgjørende for en god prosess. Videre trekker de frem at veiledning på hvordan informantene burde stille spørsmål var viktig for resultatet og arbeidet deres. Der informantene tidligere hadde tatt utgangspunkt i lister og eksisterende produkter, skulle de stille spørsmål som åpnet opp for mer generelle tilbakemeldinger fra innbyggerne.

***Elin:** Måten å stille spørsmål på, som jeg har blitt veldig oppmerksom på etter den runden med dem [eksterne veilederne]. At man ikke ender opp med smørbrøddlisten, med en trampoline og zipline, men litt mer: Hva liker du å gjøre? Hva er behovet? Hvor føler du deg trygg? Den måten å stille spørsmålene på, er også noe jeg skal ta med meg videre.*

Selv om informantene i stor grad er positive til det tverrfaglige samarbeidet med de eksterne aktørene, så var det sider ved det som skapte utfordringer. Et prosjekt fikk sprikende tilbakemeldinger fra de eksterne veilederne, som igjen skapte uforutsigbarhet for prosjektet. Samtidig så ser informantene verdien i at de ulike eksterne veiledere hadde ulike meninger, og at dette likevel kan ha ført til et bedre sluttresultat. At de eksterne veilederne har utfordret informantene på å begrunne og finne sammenhengen mellom valg av sted og konsept sier informantene at har bidratt til at de føler seg tryggere på at anlegget treffer innbyggernes behov. Det å se plassering og valg av konsept i sammenheng, beskrives som en krevende øvelse, men at informantene i ettertid ser på det som en styrke.

***Synne:** Du må liksom koble det [sted og konsept] sammen. Og det og var litt sånn, må vi det? Kan vi ikke bare? Er det ikke bra at vi har det et sted?*

Informantene i det ene intervjuet forteller at de etter en veiledningstime fikk tilbakemeldinger om at de måtte videreutvikle konseptet sitt. Da så prosjektgruppen seg nødt til å møtes med det samme for å videreutvikle konseptet i fellesskap. Informantene analyserte

og drøftet innbyggernes innspill fra medvirkningsprosessene på nytt, og med utgangspunkt kom de frem til et nytt og bedre konsept.

***Synne:** Helga begynte å snakke om [aktiviteten], også var det liksom flere som kastet seg litt på det, og så begynte ballen å spille litt på, hva om det er målgruppe for prosjektet?*

***Helga:** Ja, vi stilte spørsmålet i prosjektgruppa, altså om [aktiviteten], blir definert som et problem, går det an å snu det til noe positivt?*

***Elin:** Det ble vel et vendepunkt i det spørsmålet tror jeg?*

Oppsummert kan man si at dette temaet handler om to ting. Det ene er betydningen av tverrfaglig arbeid i kommunen, der samarbeid på tvers av enheter sikrer sterkere forståelse for arbeidet som gjøres, fordi det sees på fra ulike ståsted. Det andre er at ekstern veiledning eller ekspertise har en betydning for å innhente bistand fra kompetanse man selv ikke har, og samtidig får et blikk på arbeidet utenfra.

4.3 Veien til et godt anlegg

I dette temaet deler informantene sine refleksjoner om betydningen av at medvirkningen gjøres til rett tid, sted og med de rette folka. De forteller at valg og bruk av medvirkningsmetoder er en viktig forutsetning for at innbyggerne skal kunne bidra i utviklingen av et godt anlegg.

Selv om informantene selv forteller at det ikke finnes en standardmal eller prosess for hvordan en medvirkningsprosess gjennomføres, må de gjøres på «rett måte». De skildrer hvordan de har gått frem og hvilke valg de har tatt for å finne de egnede personene og verktøyene. I tillegg reflekterer de rundt hvilke tidspunkt og deler av prosessen personene skal inkluderes.

4.3.1 Medvirkning til rett tid, sted og med de rette folka.

For at medvirkningen skal fungere på en hensiktsmessig måte, forteller informantene at det er viktig at de vurderer både tid, sted og hvilke innbyggere som skal medvirke. Informantene forteller at erfaringer fra EMO-prosjektet og tidligere prosjekter har vist at disse tre faktorene er noe de bør ha et reflektert forhold til for at de skal få best mulig utbytte av prosjektet, og for at det utvikles anlegg som er i tråd med innbyggernes ønsker og behov.

Informantene trekker frem at involvering av innbyggerne er en styrke i prosjektet, og bidrar til at informantene blir trygge på at de er på rett vei, og gir dem muligheten til å justere kursen ved behov. En av de store forskjellene fra hvordan de normalt jobber og hvordan de har arbeidet i EMO-prosjektet er at de gjennomførte medvirkningsprosesser allerede før de besluttet valg av egnet område, fremfor å ha en beliggenhet ferdig utvalgt som skulle utvikles. Informantene forteller at dette skaper muligheter for å tenke annerledes om blant annet hvilke spørsmål de kan stille, og hvordan de går frem for å få innspill fra innbyggerne.

Elin: Vanligvis så har man et sted, også går man rett på hvordan, og hva skal det være der? I stedet for å være veldig åpne, som hvor skal det være? Hva er utfordringer lokalt? Hva er ressursene? Hva og hvorfor ønsker de det?? Hvor føler de seg trygge? Også, det er mye mer åpent da, før vi kommer ned til løsninger.

Det at informantene gjennomførte medvirkningsprosesser for å finne et egnet sted er noe de ikke har gjort tidligere. De erfarte for eksempel at det å knytte sted og aktivitet sammen var en krevende oppgave. Informantene forteller at de ikke så hensikten med å gjøre

dette da de holdt på, men at de i retroperspektiv ser verdien i å starte medvirkningsprosessen allerede så tidlig som valg av sted. De forteller at medvirkningsprosessene for de ulike stedene bidro til at de fikk større innsikt og forståelse i hvilke ønsker og behov innbyggerne hadde, noe de fikk bruk for senere i prosessen. I det ene prosjektet ble informantene utfordret på om målgruppen i det hele tatt ville bruke stedet, og informantene måtte da høre med målgruppen om deres tanker. Ved å gjennomføre medvirkningsprosesser om beliggenhet opplever informantene at de er mer trygge på at innbyggerne vil benytte seg av tilbudet.

Jan: Og da fikk jo vi helt angst, fordi da tenkte vi at: ja greit, fordi nå er vi, nå er det kjørt for oss. Så da måtte vi jo ha i medvirkningsprosessen med [målgruppen], og snakke med de om plassering og trygghet

Å inkludere ildsjeler og bruke lokale ressurser til rett tid bidrar til at informantene både får større utbytte av innspillene, og til et godt samarbeidsklima mellom innbyggerne og informantene. Et eksempel på for tidlig inkludering kan være om en forening, et borettslag eller lignende har et utkast til en planskisse når informantene fortsatt jobber med å forme konseptet. Informantene forteller at slike misforståelser kan være krevende og ubehagelige, fordi det er vanskelig å avvise personer som kun har gode intensjoner. Det siste de ønsker er dårlig samarbeidsklima med de dem trenger innspill fra, fordi medvirkningsprosessen ble initiert på feil tidspunkt. Informantene forteller derimot at selv om innbyggerne involveres for tidlig i prosessen kan innspillene likevel bli nyttige på et senere tidspunkt, men for å unngå potensielle konflikter er det viktig at informantene og innbyggerne er på samme sted i prosessen.

Synne: Så han [lokal ildsjel] var litt sånn: «Ja, jeg kan gjerne, vil gjerne ta opp tegningene, og vi kan gjerne snakke om det», mens vi var jo et helt annet sted da [...] og vi trengte å dra ut annen informasjon ...

Informantene har også hatt negative erfaringer med at innbyggerne ikke har forstått eller oppdaget konsekvensene av prosjektet de arbeider med tidsnok. Høringer i forkant av byggeprosessen har kanskje hatt lav respons, og så opplever informantene at innbyggerne har innvendinger når arbeidet først har startet. De beskriver at innbyggerne gir beskjed for seint i prosessen til at de har mulighet til å inkludere innspillene deres. Informantene opplever at dette ikke er en konstruktiv måte å arbeide på og håper at ved å drive andre typer medvirkningsprosesser, enn for eksempel høringer, tidlig i arbeidet bidrar det til å unngå slike hendelser.

***Martin:** Så med å ha en mer reell brukermedvirkning, sterkere forankring, så får vi færre av den type episoder. Det er jo ikke sånn at i brukermedvirkning, så for alle viljen sin, men det er i hvert fall mye større sjanse for at folk blir hørt og kanskje også forstår avgjørelsen.*

Informantene beskriver innbyggerne som den viktigste faktoren for utvikling av prosjektet, og de beskriver at uten innbyggernes medvirkning hadde de aldri utviklet anleggene. Innbyggerne har vært den største kilden inspirasjon og den viktigste kunnskapskilden i prosjektet. At informantene har fått innspill over tid og fra ulike innbyggerne har bidratt til at de har fått større forståelse for hvilke aktivitetsbehov innbyggerne har. Innspill fra de ulike medvirkningsprosessene har bidratt til å forstå hvordan informantene kan legge til rette for at flere har muligheten til å delta i aktivitet ut fra de forutsetningene innbyggerne har, og på tvers av generasjoner.

***Helga:** Ett innspill som har brent seg veldig fast i minnet mitt, var ei dame. som kom med innspill om at: «jeg ønsker meg at vi kan ha noen installasjoner som også kan brukes av oss som er godt voksne, for ofte så er det en forventning om at vi som er besteforeldre, skal ta med barna til lekeplassen, og så skal vi se på at de leker, så jeg ønsker meg noe som gjør at jeg også kan være aktiv og kanskje ta med barna inn i aktiviteten» så det synes jeg var et godt og spennende innspill.*

Der informantene har vært avhengig av innbyggernes kunnskap og ekspertise beskriver informantene at lokalsamfunnet har bidratt til å gi dem økt innsikt om temaet, og gitt dem den informasjonen de trenger for å forstå aktivitetsbehovet og utvikle konseptene sine i tråd med dem. Informantene trekker frem at de i jakten på økt kunnskap har vært i dialog med flere aktører enn de normalt ville gjort, og de har opplevd å bli mottatt på en positiv måte.

***Synne:** Også etter det så koblet vi på, både med [lokal forening] og næringsliv. For å knytte på kunnskap og innspill, litt sånn i søken på kompetanse selv da (noen bekrefter i bakgrunnen).*

Når informantene jobber for å utvikle tilbud, anlegg eller områder for barn og unge, er det ikke alltid at barn og unge inkluderes i prosessen. En informant trekker frem en erfaring fra et annet prosjekt som den deltok i. I det tidligere prosjektet var det voksne som skulle gi innspill på vegne av barn og unge, og informantene sin opplevelse var at de ikke fikk et like godt kunnskapsgrunnlag, som i EMO-prosjektet.

***Martin:** Ingen spør dem hva dem har lyst til å gjøre ikke sant. Det er helt sånn ... Hvorfor i all verden sitter vi og bruker tid på det. Her [EMO-prosjektet] får vi jo, ikke helt klare bestillinger, men du får hvertfall ønsker da ... Også er det mer å omsette det til noe ... Så det er jo, en helt annen prosess, og det blir helt klart et annet resultat.*

Begge prosjektene har hatt barn og unge som sin målgruppe, og det har vært et ønske i begge prosjektene om å finne «de stille stemmene», altså unge innbyggere som vanligvis ikke ville deltatt. Informantene har derfor ikke gått til elevråd eller kommunenes ungdomsråd for å få innspill, men har spurt lærere og andre som har god kjennskap til ungdommene om de kjenner eller vet om noen som passer inn i målgruppen. Informantene beskriver at de blant annet har brukt snøballmetoden for å finne unge innbyggere som ikke bruker dagens aktivitetstilbud.

***Jan:** Da ringte vi en lærer på den ene ungdomsskolen, som kjenner elevmassen godt, og ba må hjelpe til å finne [målgruppe] som var representative. Ikke de som ropte høyest, men et utvalg, som kanskje ikke var så mye med på sport eller organisert aktivitet.*

Informantene forteller at samarbeidet med de unge innbyggerne har vært en inspirasjons- og motivasjonskilde. Informantene opplever at de unge innbyggerne bidro som gode ambassadører for målgruppen. De forteller at dette bidrar til at de føler seg trygge på at de utvikler anlegget for flere enn bare de som deltok i medvirkningsprosessen. De unge innbyggerne har begeistret og imponert informantene med både kunnskap og engasjement, og beskriver de unge innbyggerne som pliktoppfyllende.

***Martin:** For vi måtte jo [på grunn av koronarestriksjoner] ha det ute i oktober/november, på ettermiddagen, mørkt, og det begynte å duskeregne. Så skulle liksom [målgruppen] stå i ro og fortelle hva dem hadde lyst til å bruke parken til. Da var det stort sett bare et gjørmehøl, men det funka overraskende bra. De var veldig positive. Kanskje det er en god erfaring å ta med, at når det engasjerer noen, så får det en sånn effekt av at da blir folk motivert. Så selv om man liksom ikke kunne spandere pizza og lage det hyggelig, så fikk vi det egentlig veldig bra ut av brukervedvirkningen, selv om rammefaktorene ikke lå helt til rette.*

Den ene prosjektgruppen måtte innhente en ekstern leverandør for å utvikle konseptet sitt, og de inkluderte målgruppen med de unge innbyggerne for å finne den beste leverandøren. Informantene forteller at de unge innbyggerne stilte spørsmål og kom med

innspill, som gjorde at informantene selv fikk bedre innsikt på feltet og samtidig ble tryggere på hvilken leverandør de skulle gå for. Innspillene og spørsmålene fra de unge innbyggerne bidro til at informantene opplevde at de hadde forstått målgruppens innspill, ønsker og behov. I tillegg stilte målgruppen spørsmål som informantene ikke hadde tenkt på.

Elin: Jeg synes det, jeg var, jeg er så imponert, vi satt her og skulle ha den utvelgelsen, hvor det var 3 leverandører som skulle komme og pitche ideene deres, og så skulle man gjøre en utvelgelse fra den og da, var det flere av de i den ressursgruppa som stilte spørsmål til de leverandørene, som var akkurat de samme spørsmål som vi hadde sittet og tenkt på, at det må vi liksom spørre. Men de var så på ballen og spurte om, om de spørsmålene, og var så interessert og har vært så, så det har vært en gave å ha de med.

Når prosjektgruppen skulle beslutte hvem som skulle bli tilbudt kontrakten om å utvikle produktet ble målgruppens innspill vektlagt, og en av grunnene for valg av leverandør var at de ønsket å videreutvikle produktet i samråd med ressurs- og prosjektgruppen.

Oppsummert kan man si at betydningen av at de ulike medvirkningsprosessene gjøres til rett tid i prosjektet. Videre handler det om at de har erfart at det er en verdi å bruke tid på å finne riktig sted for å utvikle et anlegg og at det må gjøres med den rette målgruppen.

4.3.2 Medvirkning på rett måte

Informantene har i løpet av EMO-prosjektet blitt kjent med nye verktøy og metoder de har brukt for å innhente og systematisere innbyggernes innspill. Informantene forteller at disse verktøyene har bidratt til at innbyggerne har fått mulighet til å formidle sine ønsker og behov på en bedre måte. Det at de brukte flere ulike metoder og verktøy bidro til at informantene fikk bekreftet at de hadde forstått målgruppens innspill.

Det beskrives at det er en slags felles forståelse i kommunen om hva medvirkning er, at det legges ut en plan på høring og inviteres til informasjonsmøter. Erfaringene med åpne informasjonsmøter er for eksempel at det er de samme som deltar, noe som gjør at de som regel opplever nytteverdien av denne metoden som lav.

Martin: Også er det ingen andre som tørr å mene noe, og sånn er vi vant til å få det, så er vi like kloke når det går derfra.

Folkemøter beskrives som en annen variant av informasjonsmøter for innbyggere. I slike møter kan informantene invitere noen til å snakke om temaet, og hvor det deretter er åpent for innbyggerne å stille spørsmål. Det at det først er en presentasjon om temaet gjør det lettere for innbyggerne å stille spørsmål og forstå prosjektet og dermed kan det bli en bedre diskusjon etterpå, men informantene forteller at dette egentlig ikke er en vanlig prosess.

Ved å bruke ulike metoder og verktøy fikk informantene mange innspill, til både valg av aktivitet og konsept. Bruk av ulike metoder for innspill førte til at de for eksempel fant ut at det var viktig for innbyggerne at anleggene la opp til at de kunne være sosiale, i tillegg kom det konkrete innspill om hva de tenkte skulle til for at anlegget skulle se bra ut.

Jan: *Fine farger, tak å sitte under ...*

Martin: *Vann*

Jan: *Vann! Ja, mye vann*

For å få bedre forståelse for hvordan målgruppen bruker områdene, eller hva som måtte gjøres for at målgruppen skulle benytte seg av dem, ble kartmetoden barnetråkk benyttet. Informantene beskriver at dette ga en bedre forståelse av hvilke faktorer de måtte gjøre noe med og hva de måtte prioritere.

Martin: *[Hovedveien] går jo der, er jo ganske trafikkert. Det er ikke mye belysning i området, det er ikke noe kult å gå til et sted du har lyst å være hvis du må passere et skummelt mørkt område hvor det henger noen folk, det var en del sånne ting. Så det var liksom mere den der sannsynligheten for bruk og sånne ting.*

Begge prosjektene brukte visuelle metoder i form av bilder slik at målgruppen kunne visualisere sine ønsker og behov. Det ble blant annet brukt iPader med pintrest⁶ der målgruppen samlet bilder av områder eller elementer som de syntes var fine, eller aktiviteter som de syntes var interessante. Denne visualiseringen bidro til at informantene fikk bedre innsikt i målgruppens ønsker, og kunne bruke dette som grunnlag for å finne felles interesser.

Martin: *«...» det var både aktiviteter, altså ting de synes så kult ut å gjøre, og områder som så fine ut å være på. Også prøvde vi å finne likhetene etterpå, som var interessant, hva er fellesnevnerne eller om det var noen fellesnevner.*

⁶ Pinterest er et nettsamfunn for deling av bilder og video. Tjenesten omtales gjerne som en interaktiv oppslagstavle hvor brukerne organiserer innholdet i ulike samlinger for interesser, hobbyer og begivenheter. (hentet fra wikipedia)

Informantene forteller om at de har brukt medvirkningsmetoder tilpasset sine prosjekter for å engasjere og informere innbyggerne om det pågående prosjektet. Den ene prosjektgruppen valgte testing av konseptet i mindre skala, mens den andre organiserte en konkurranse for å involvere innbyggerne i kommunen. Testing av konsept innebar å lage en reell setting, med innleid utstyr slik at innbyggerne kunne prøve aktiviteten og konseptet. Konkurransen i det andre prosjektet innebar å gi informasjon slik at innbyggerne kunne komme med innspill om konseptet de utviklet, og de fikk inn alt fra barnetegninger til innspill fra profesjonelle aktører. I begge prosjektene opplevde informantene at innbyggerne ga god tilbakemelding, og det ga også informantene muligheten til å se hvorvidt konseptet skapte begeistring blant innbyggerne.

Informantene forteller at en omlegging av medvirkningsprosesser fra å være høringer og infomøter til å bli involvert bidrar til økt kunnskap og forståelse av innbyggernes behov. Det å ha andre medvirkningsmetoder er noe informantene forteller at både innbyggerne verdsatt.

Oppsummert kan man si at det har noe å si hvilken måte de ulike ressursene inkluderes. Spesielt at de må tilpasse medvirkningsmetodene til det spesifikke prosjektet, for å få best mulig innsikt i hva behovet er.

5. DISKUSJON

I dette kapittelet skal jeg drøfte funnene fra min studie opp mot forskning, teori og lover og politiske føringer og ordninger.

5.1 Rammenes evige tilstedeværelse

Lovverk, økonomi og føringer i EMO-prosjektet er rammer som har påvirket hvordan informantene har arbeidet. I tillegg trekker informantene frem tid og kapasitet som en begrensning. Felles for disse to faktorene er at de alltid vil være til stede og ha en innvirkning på informantenes arbeidshverdag.

Informantene beskriver hvordan lover og regler om medvirkning legger føringer for hvordan medvirkningsprosesser prioriteres i kommunene. Den vanligste praksisen er at planarbeider gjøres offentlig tilgjengelig som en høring. Dette til tross for at det står i forarbeidet til Plan- og bygningsloven (2008) at lovens krav er et *minimum* (Ringholm & Hanssen, 2018). Flere studier viser at dette ikke er uvanlig og at mange kommuner praktiserer lovens minste krav om medvirkning som gjeldene (Hanssen, 2013). I en travel hverdag må kommuner prioritere hvilke arbeidsoppgaver som skal utføres, og oppgaver som *bør* gjøres, viker ofte for oppgaver som *må* gjøres. Funn fra denne studien viser at informantene opplever medvirkningsarbeidet som noe positivt for prosessen, og at de erfarer at medvirkningsprosesser bør strekke seg utover Plan- og bygningsloven (2008) minstekrav.

Økonomi trekker informantene frem som en avgjørende faktor for hva de har mulighet til å bygge, og at det har en betydning for deres handlingsrom til å utføre medvirkningsprosesser at en stor andel av midlene er hentet inn fra eksterne kilder. I tillegg er det en faktor at midlene til prosjektene sikret på et tidlig tidspunkt gjennom EMO-prosjektet, som igjen trekkes frem som en måte å skape forutsigbarhet for informantenes arbeid med medvirkning. Dagens bestemmelser i den statlige tilskuddsordningen til anlegg for idrett og fysisk aktivitet åpner for eksempel kun opp for å søke om midler med prosjektplaner som *allerede* er utviklet (Kultur- og likestillingsdepartementet, 2022). Det legges ikke føringer om at det har vært medvirkningsprosesser i de ferdig utviklede prosjektene. I tillegg at det lyses ut midler til prosjekter som er ferdig utviklet tar heller ikke høyde for hvor stor betydning økonomi har for å kunne gjennomføre medvirkningsarbeid på et tidlig tidspunkt slik det kommer frem i denne studiens funn. Prioriteringen om ferdigutviklede prosjektplaner virker likevel logisk da det er flere prosjekter som ønsker å realiseres, enn det er midler som kan

fordeles. Denne studiens funn kan kanskje argumentere for at en kan vurdere om tilskuddsordningers bestemmelser kan tilpasses for å sikre at det har vært gjennomført medvirkningsprosesser, og da særlig for barn og unge. Eksterne midler til gjennomføring av prosjekter er ikke bare med på å realisere prosjekter, men også å ta i bruk ulike medvirkningsmetoder. Dette viser hvordan økonomi er en faktor som muliggjør deltakelse i medvirkningsarbeidet, i tråd med prinsippet om *Enablement of occupational potential* (Stadnyk et al., 2010).

Føringer i EMO-konkurransen har påvirket hvordan informantene har arbeidet med medvirkning, og siden kravet om medvirkning har stått sentralt har også medvirkning blitt prioritert. I denne studien har informantene blant annet fortalt at føringene har gjort at de har hatt medvirkning på blant annet valg av sted og at de har brukt flere metoder for å kartlegge behov, noe flere studier trekker frem er positivt (Bergem et al., 2019; Hagen et al., 2016; Klausen et al., 2013). Informantene er generelt positive til erfaringene fra EMO-prosessen, men de har også belyst utfordringer i form av utydelige krav og sprikende tilbakemeldinger fra eksterne veiledere. Ser man på føringene i EMO-konkurransen i lys av Arnstein (2019) sin medvirkningsstige så har rammene for å delta i konkurransen lagt føringer som har gjort at prosjektene ligger høyt på grad av inkludering av innbyggerne, og det kan argumenteres at det ligger på et av nivåene på grader av borgermakt.

Bruk av tid og kapasitet er noe informantene vektet fortløpende i prosessen, og de har brukt mye tid på prosjektet. Det er tid- og resurskrevende å drive gode medvirkningsprosesser, og det er viktig at politikere, ledere i kommuneadministrasjonen og planleggerne selv forstår hvilken betydning medvirkningsprosesser kan ha for utviklingen og resultatet (Bergem et al., 2019; Klausen et al., 2013), noe også funn fra denne studien trekker frem. Føringer i EMO-prosjektet har gjort at informantene har måtte prioritere tid til medvirkningsprosesser, og informantene har opplevd EMO-prosessen som tid- og resurskrevende. Samtidig sier de at de har fått et godt utbytte personlig, og for kommunens del ved å delta. Dette kan virke som et lite paradoks, fordi de implisitt forteller at den ekstra tiden de har brukt var av verdi. En måte å gjøre det lettere for alle å forstå hva som kreves i EMO-prosessen, kunne vært å opplyse bedre om at det krever mer tid på forhånd. Dette ville derimot vært en risiko, ved at det er krevende å argumentere for å bruke mer tid og ressurser til en oppgave når de ikke vanligvis bruker det. Det kunne gjort at enkelte kommuner ikke ville deltatt fordi det kanskje er utfordrende å prioritere mye tid og ressurser på deltakelse i EMO-prosessen før de hadde erfart nytten av å bruke tid på dette.

5.2 Planleggerens betydning for resultatet

Deltakelse i EMO-prosjektet har hatt betydning for hvordan informantene har arbeidet og hvordan rollen og arbeidsoppgavene deres har blitt endret. De har for eksempel måtte begynne å tenke nytt og har fått bedre innsikt i medvirkning som kunnskapsfelt.

EMO-prosessen har vært en arena hvor informantene har både fått økt kunnskap om medvirkningsmetoder og prøvd dem ut i møte med innbyggerne. Evensen og Raanaas (2018) trekker frem at planleggerens medvirkningskompetanse er viktig for å lykkes. Å heve kompetansen til planleggere om medvirkningens betydning og hvordan det praktiseres virker å være viktig for at de selv skal ønske å skape gode medvirkningsprosesser. Det å ha muligheten til å heve kompetansen under trygge omgivelser bidrar til å skape en god arena for medvirkning, noe informantene forteller at EMO-prosjektet har bidratt til. I løpet av prosessen har informantene også fått mer innsikt i lokalbefolkningens ønsker og behov, noe som nok gjør dem bedre rustet i fremtidig arbeid med å planlegge et helsefremmende nærmiljø.

Kommunenes prosjektgrupper har vært tverrfaglig sammensatt, noe som synes å være en styrke for prosjektet fordi de har ulik kompetanse og erfaringer som utfyller hverandre. Studien til (Bergem, 2019) viser at tverrfaglig sammensatte grupper bidrar til bedre arbeid med nærmiljøutvikling. Ifølge informantene har det har vært tidkrevende å etablere tverrfaglige team, og de har trengt tid på å bli kjent med hverandre, og hvordan de jobber. Ifølge Evensen og Raanaas (2018) er det viktig å ha en prosjektgruppe hvor det er rom for diskusjoner, noe også informantene i denne studien trekker frem som viktig. Det å ha noen å tolke og forstå innspillene fra medvirkningsprosessene sammen med virker å være avgjørende for utvikling av det ene konseptet.

Informantene beskriver at deres rolle som planlegger har blitt endret som følge av at medvirkningsprosessene har lagt føringene for hvilke valg som gjøres, og hva som skal bygges. Der informantene tidligere var eksperter og kunne mer eller mindre bestemme hva som skulle bygges, er rollen nå å utvikle ut ifra innbyggernes ønsker og behov. Det virker som at informantene ikke har noe imot denne rolleendringen, selv om informantene ikke har like stor makt og innflytelse på hvilke valg som tas. Arnstein (2019) sin medvirkningsstige fokuserer på å flytte makt til innbyggerne. Det er tydelig at målgruppen har hatt stor innflytelse på hvilke avgjørelser som er tatt, men det er verdt å ta med seg at det faktisk er informantene som til slutt har beslutningsmyndigheten. Funn fra denne studien viser at det

viktigste kanskje ikke er hvem som tar beslutningen, men hvem beslutningen gagnar. I EMO-prosjektene er det innbyggerne i nærmiljøet som opplever verdien i hverdagen, og da særlig barn og unge, og det er denne målgruppen som har satt premisset for hele prosjektet. Gjennom medvirkningsprosessene som er gjennomført virker det som at informantene har opparbeidet seg nok kunnskap og forståelse for å sikre at beslutningen er i tråd med målgruppens ønsker. Med det som utgangspunkt kan det argumenteres for at intensjonen i Arnstein (2019) sin medvirkningsstige er ivaretatt, fordi innbyggerne har hatt stor grad av innflytelse på resultatet. Klausen et al. (2013) trekker frem at beslutningene blir bedre dersom innbyggerne kan bidra med sine innspill. Dette er et viktig poeng hvis vi se til prinsippet om *empowerment through occupation* (Stadnyk et al., 2010), som kan vise hvordan inkludering og deltakelse legger til rette for at innbyggerne kan ta ansvar for eget liv og hvilke behov de har i sin hverdag, hvis de får delta i medvirkningsarbeidet.

Informantene forteller at de har fått mye igjen for samarbeid andre aktører, i form av utvikling av tjenester, innspill om konsepter og aktiviteter og veiledning i hvordan gjennomføre medvirkningsprosesser. Studier viser at det å innhente kompetanse om medvirkning dersom det er behov for å heve kunnskapsnivået er fornuftig (Bergem et al., 2019). Informantene beskriver at de eksterne aktørene har vært en kilde til både å inspirasjon og til ny kunnskap om både aktivitetskonseptene, men også for å få økt kompetanse om medvirkning. Bergem et al. (2019) trekker frem at å innhente ekstern kompetanse kan være smart, samtidig er det viktig å heve medvirkningskompetansen i kommunen, fordi det kan legge til rette for bedre medvirkningsprosesser i fremtiden. Informantene trakk frem at de ønsket å kunne bruke kompetansen de har opparbeidet seg til å gi råd og veiledning til andre som skal utvikle nærmiljøanlegg.

I tillegg uttrykker informantene medvirkningsprosessene som en motivasjonsfaktor i sitt arbeid, og viser begeistring og genuin interesse for det målgruppen har av innspill. Sett i lys av prinsippet om *enablement of occupational potential* (Stadnyk et al., 2010), så kan dette handle om at man må muliggjøre deltakelse gjennom å legge til rette for medvirkning. I tillegg kan en se en sammenheng for informantene selv, om at de finner engasjement og ny mening i arbeidet sitt. Prinsippet *Diversity, inclusion, and shared advantage in occupational participation* understreker betydningen av å føle seg inkludert og verdsatt, og at innbyggerne deler på fordelene som eksisterer i samfunnet (Stadnyk et al., 2010).

5.3 Veien til et godt anlegg

Det har en betydning at medvirkningen gjøres til rett tid, sted og med de rette folka. Informantene trekker frem at valg og bruk av medvirkningsmetoder har vært en viktig forutsetning for deltakelse i medvirkningsarbeidet, i tillegg til at innbyggerne inkluderes til rett tid. Det kommer også frem at det er viktig at metodene tilpasses de ulike prosjektene og folkene, og at det ikke er en standardmal.

Ifølge informantene går *veien til et godt anlegg* via medvirkningsprosesser til rett tid, på rett sted og med de rette folka. Informantene forteller at det er viktig at de reflekterer over de valgene de må ta, og at valg de tar kan påvirke hvordan prosessen blir.

Det fremstår som at informantene i denne studien har et brennende ønske om å skape et godt nærmiljø av og med barn og unge i kommunen. De trekker frem de unge innbyggernes ressurser som en avgjørende faktor for at anleggene kan bli vellykket. Dette støttes av noen studier som viser at unge sitter på verdifull og viktig kunnskap om nærmiljøet (Hagen & Osuldsen, 2021), noe også informantene i denne studien trekker frem. I Meld. St. 15 (2022-2023) trekkes oppvekstvilkår for barn og unge frem som et satsningsområde, og stortingsmeldingen belyser at det er viktig å inkludere barn og unge i medvirkningsprosesser, noe som er naturlig da de sitter på kunnskapen om det. Funn fra andre studier viser at dette ikke alltid er tilfellet at barn og unge inkluderes i medvirkningsprosesser, og at voksne ofte ikke verdsetter deres kompetanse, og enkelte stiller spørsmål ved om de er modne nok til å delta konstruktivt (Bygdås & Hagen, 2022; Winswold & Solberg, 2010). Hva som er årsaken til at informantene i denne studien ikke deler dette synet kan være mange, men en forklaring kan være at informantene har lagt opp medvirkningsprosessen slik at det har gitt målgruppen mulighet til å gi tilbakemeldinger ut ifra sine ferdigheter og forutsetninger, og dermed opplever informantene innspillene som verdifulle. Det å legge til rette på denne måten er med på å muliggjøre deltakelse for gruppen, og en kan kanskje forklare det som at informantene på den måten har muliggjort innbyggernes aktivitetspotensiale som er en forutsetning for deltakelse i tråd med prinsippet om *Enablement of occupational potential* (Stadnyk et al., 2010). Powrie et al. (2015) poengterer også at dette har betydning for sosial tilknytning og tilhørighet.

Informantene forteller om at målgruppen var engasjert og motivert i medvirkningsarbeidet, selv om ytre faktorer som korona-restriksjoner satt begrensninger for hvordan medvirkningsarbeidet kunne gjennomføres. En forklaring til dette kan være at de unge innbyggerne har i EMO-prosjektet fått anledning til å forme det fysiske og sosiale

nærmiljøet sitt slik de selv ønsker, uten at voksne har satt begrensninger. Det å bli eldre er en løsrivelsesprosess fra foreldre, og studier har vist at barn og unge søker seg vekk fra aktiviteter desto eldre de blir (Gjertsen et al., 2011; Safvenbom et al., 2018).

Informantene har gode erfaringer med at de gjennomførte medvirkningsprosesser tidlig i arbeidet, selv om enkelte forteller at de ikke så hensikten på det tidspunktet. Tidlig medvirkning er viktig for å sikre at innbyggerne får en reell medvirkningsmulighet, og studier viser at medvirkning på et sent tidspunkt i prosessen ofte skaper gnisninger mellom innbygger og utbygger (Hanssen, 2013; Klausen et al., 2013). Dette var også noe informantene hadde erfart i tidligere prosjekter. Det kan tenkes at dersom planleggere generelt får erfare medvirkningsprosesser i tidlig fase, så kan det bidra til at flere vil oppleve nytten og forstå betydningen av tidlig medvirkning i fremtidige prosjekter. Selv om tidlig medvirkning er viktig, beskriver informantene at det er minst like viktig å inkludere innbyggerne på *rett tidspunkt* i prosessen, og at dette er noe planleggere bør reflektere over før inkludering. Evensen og Raanaas (2018) trekker frem at det å avklare forventninger på forhånd er noe som bidrar til en bedre medvirkningsprosess. Dersom innbygger og planlegger har ulike forventninger eller forståelse om hva som skal skje så kan det skape ubehagelige situasjoner, og derfor kan det være smart at planleggerne formidler hva formålet med medvirkningen skal være (Evensen & Raanaas, 2018).

I forbindelse med rekruttering av innbyggere til å medvirke forteller informantene at de har benyttet snøballmetoden for å finne de barn og unge som vanligvis ikke deltar. Studier har vist at det ofte er resurssterke voksne, med god sosial status som deltar i medvirkningsprosesser (Klausen et al., 2013), og målrettet rekruttering av personer med bidra til at flere innbyggere blir hørt uavhengig av sosial status (Bergem et al., 2019). I tillegg har summen av tilbakemeldinger bidratt til at informantene har fått bedre innsikt i målgruppens ønsker og behov. Tritter (2009) sin modell er egnet for å vise kompleksiteten i hvordan medvirkningsprosesser gjøres i praksis, og hvor mange faktorer som kan tolkes og vurderes i forbindelse med en medvirkningsprosess. Hvis vi prøver å forstå medvirkningsprosessene ut fra informantenes beskrivelser ser vi at dimensjonen som går på hvorvidt den som medvirker opererer på vegne av seg selv eller på vegne av andre, kan det virke som at det situasjonsbetinget. Informantene i denne studien forteller at informantene er målgruppen er rekruttert fordi de er personer (*altså enkeltpersoner*) som ikke nødvendigvis deltar, samtidig forteller informantene at de unge innbyggerne også operer som ambassadører for målgruppen, ved å komme med innspill på vegne av andre. Hvem som setter agendaen kan også forstås

ulikt, det er informantene som inviterer målgruppen til å komme med innspill, samtidig forteller informantene at det er målgruppens innspill som former prosjektene. Det er altså mulig å tolke prosjektene som både reaktiv og proaktiv medvirkning. I tillegg er det er informantene som tar beslutningene i prosjektene, men de har i stor grad vektet målgruppens innspill i valg aktivitetskonsept.

EMO-prosessens metoder for medvirkning ser ut til å være godt forankret i hva litteraturen trekker frem som suksesskriterier for å lykkes med medvirkning, som for eksempel variasjon i medvirkningsmetoder, som flere studier vist at har god effekt (Bergem et al., 2019; Bygdås & Hagen, 2022; Evensen & Raanaas, 2018; Klausen et al., 2013). Informantene i studien forteller også at de har brukt mange ulike medvirkningsmetoder, og at det har gitt dem god innsikt i ønskene og behovene til målgruppen. I tillegg har informantene gode erfaringer ved å velge stedstilpassede metoder, noe som ser ut til å ha bidratt til å få flere relevante innspill, samtidig som det har gjort informantene tryggere på at de har forstått målgruppen sine ønsker og behov. Bergem et al. (2019) trekker frem stedstilpasset medvirkningsmetoder som viktig for å sikre god medvirkning i forbindelse med nærmiljøutvikling. Informantene trekker frem at det bør prioriteres å inkludere målgruppen gjennom å bruke andre medvirkningsmetoder enn bare folkemøter og høringsprosesser i arbeidet fordi det kan gi bedre resultat. Folkemøter og høringsprosesser gir lav grad av medvirkning, og skaper en barriere for mange innbyggere fra å delta i medvirkningsprosesser (Klausen et al., 2013). Studier har vist at deltakelse i medvirkningsprosesser er helsefremmende i seg selv (Lund et al., 2014), og derfor bør det legges til rette for at innbyggerne får delta i et folkehelseperspektiv.

Ifølge informantene var både fysisk utforming og muligheten for å være sosial noe målgruppen dro frem som viktig. Hvordan det fysiske miljøet er utformet og hvilke elementer som eksisterer påvirker hvilke aktivitetsmuligheter området har (Gibson, 2014; Kyttä, 2004). For å vurdere hvorvidt om beliggenheten var egnet for den aktive møteplassen måtte informantene gjennomføre medvirkningsprosesser med målgruppen for få innspill om området var egnet. Medvirkningsprosessen ga dem innspill på faktorer som kunne ha innvirkning på om målgruppen ville bruke stedet eller ei. I folkehelsemeldingen (Meld. St. 15 (2022-2023)) står det at barn og unge bruker nærmiljøet annerledes enn voksne, og gjennom medvirkning fikk informantene nyttig innspill om hva målgruppen tenker om bruk av området.

De aktive møteplassene som utvikles i EMO-prosjektene er utviklet for at målgruppen skal få et aktivitetstilbud som er supplerende til allerede eksisterende tilbud i nærmiljøet. Dette er ønsket idretts- og folkehelsepolitikk, om et mangfoldig aktivitetstilbud (Meld. St. 15 (2022-2023); St. meld 26 (2011-2012)). Dette i tråd med prinsippet om *Inclusive classification of occupations* som sidestiller alle aktiviteter (Stadnyk et al., 2010). Det å verdsette et mangfoldig aktivitetstilbud bidrar til at flere finner fritidsaktiviteter de verdsetter. I et helsefremmende perspektiv er det viktig at det fysiske miljøet er variert for å legge til rette for at barn og unge skal bruke det, og dermed sikre gode oppvekstvilkår å utforme det fysiske miljøet slik at det stimulerer til bevegelse (Nordbø & Halvorsen Thorén, 2020).

Å sikre at barn og unge har gode oppvekstvilkår sentralt i norsk folkehelsearbeid, og fritidsaktiviteter er en viktig del av barn og unges liv (Meld. St. 15 (2022-2023)). Å delta i fritidsaktiviteter har en rekke helsegevinster, og bidrar til at utvikling av ferdigheter og egenskaper som er viktige senere i livet (Bartko & Eccles, 2003; Bazyk & Bazyk, 2009; Bowden et al., 2018; Coleman & Iso-Ahola, 1993; Loebach & Gilliland, 2016; Powrie et al., 2015).

5.4 Metodediskusjon

Jeg vil i dette kapittelet belyse studiens styrker og svakheter opp mot kriterier for gyldighet (validitet), pålitelighet (reliabilitet) og generaliserbarhet (overførbarhet).

5.4.1 Gyldighet (Validitet)

Gyldighet, også kalt validitet, handler om forskningsmetoden er egnet for å undersøke og besvare det som er problemstillingen for studien (Kvale & Brinkmann, 2015; Malterud, 2017), samt å reflektere om hvordan forforståelsen kan ha påvirket studien. I den forbindelse må forskeren være reflektiv (Malterud, 2017). Refleksivitet handler om å reflektere over egne verdier, erfaringer, interesser og oppfattelser som kan ha påvirket utforming og utføring av studien.

Fokusgruppeintervjuer ble valgt fordi det gir informantene mulighet til å dele erfaringene sine, både som enkelt personer, men også som gruppe. Ved bruk av fokusgrupper er det viktig å reflektere over om temaet er egnet, eller om gruppesammensetningen kan gjøre det ubehagelig for informantene å dele sine synspunkter. Jeg mener at tematikken for denne studien er av en slik karakter at fokusgrupper er egnet. Samtidig kan det være utfordringer med gruppedynamikken som jeg ikke er kjent med, som for eksempel at det kan være arbeidskonflikter i prosjektgruppene. I fokusgrupper er maktrelasjoner viktig å ta hensyn til, og dette kan være med på å hemme enkelte informanternes mulighet til å delta. Min opplevelse fra fokusgruppeintervjuene var at det var en flat struktur mellom gruppedeltakerne. Jeg fikk inntrykk av at informantene hadde en god dialog hvor at de bygget videre på hverandres innspill, samtidig som at det var rom for uenigheter eller å ha ulik opplevelse av gitte situasjoner. De stedene der det var uenigheter opplevde jeg at de diskuterte seg frem til en felles enighet, eller at de heller var enig om å være uenig.

Begge intervjuene ble gjennomført i lokalene til de respektive kommunene, og ifølge Kvale og Brinkmann (2015) kan valg av sted for gjennomføring av intervjuene påvirke utfallet. Intervjuene fant sted i to ganske ulike rom, det ene var veldig stort og åpent, og det var kjølig. Mens det andre var i et rom som var lite og trangt, og hvor jeg opplevde at luften ble tung mot slutten av intervjuet. Mitt inntrykk under intervjuene var at utformingen av rommene ikke hadde noen stor betydning, fordi jeg opplevde at samtalen var god der og da. I retrospekt tenker jeg at utformingen av rommene kan ha hatt en betydning, fordi jeg hørte i

lydopptakene at samtalen ble noe dårligere mot slutten. Samtidig kan det også være fordi intervjuene varte i en og en halv time, og de kanskje ikke hadde mer å fortelle.

Det var også noen tekniske utfordringer jeg mener påvirket intervjuet. Det at opptaksfunksjonen til *nettskjema*⁷, kun tar opp en time om gangen lagde en unaturlig pause midt i intervjuet. Min opplevelse var at intervjuet mistet noe av energien og samspillet som var skapt gjennom samtalen så langt. I det ene intervjuet valgte for eksempel en informant å benytte denne anledningen til å hente seg vann. Avbrekket gjorde at samtalen ble oppstykket, noe som ikke var optimalt, da noe av hensikten med fokusgruppeintervjuer er å skape en gruppedynamikk (KILDE). I retrospekt tenker jeg at dette avbrekket kunne vært bedre planlagt, som i en form av en pause underveis eller ved å stykke opp intervjuet i ulike deler. Dette kunne sikret at informantene var mer fokusert underveis enn, slik det endte med de siste tretti minuttene.

Denne studien er en del av et større prosjekt ved NMBU. Derfor har jeg deltatt på allerede avtalte intervjuer, og hvor intervjuguiden ble utformet av Ellinor, hvor jeg fikk mulighet til å gi innspill. Dette har gjort at intervjuguiden ikke var skreddersydd mitt prosjekt. Dersom jeg hadde gjennomført intervjuet alene ville jeg hatt større kontroll på både rekruttering av informanter og intervjuguiden hadde blitt utformet i tråd med min problemstilling. Samtidig opplever jeg at datagrunnlaget har belyst problemstillingen bra. I tillegg vet jeg at koordinering av tid til fokusgruppeintervjuer kan være tidkrevende, og at det derfor med tiden til rådighet for mitt prosjekt var den beste løsningen å delta.

At intervjuguiden ikke var utviklet kun for mitt prosjekt gjorde analysen av datamaterialet noe mer krevende. Samtidig ser jeg at det kan ha bidratt til å belyse tematikk som jeg ellers ikke ville fanget opp. I starten vurderte jeg å ikke brukedeler av datamateriale fordi det ikke var direkte knyttet til medvirkning, men etter flere runder med gjennomlesning og koding forstod jeg mer, og fikk en bedre forståelse for helheten og hvordan det hele hang sammen. Derfor kunne jeg inkludere alle data i analysearbeidet.

Informantene i denne studien er de rette til å gi meg innspillene jeg trenger for å svare på min problemstilling, fordi jeg ønsket å få frem erfaringer fra de gitte prosjektene. Størrelsen og sammensetningen av informanter falt naturlig, med utgangspunkt i den etablerte prosjektgruppens størrelse. I litteraturen (Johannessen et al., 2021; Kvale & Brinkmann, 2015; Malterud, 2017) er det ulike meninger om hva en egnet gruppestørrelse er, men felles

⁷ Nettskjema er en teknisk løsning for sikker lagring og behandling av forskningsdata.

for dem alle er at størrelsen avgjøres av prosjektet, og valg av informanter vurderes ut ifra hvem som best kan belyse problemstillingen.

I følge Malterud (2017) er metning et viktig kriterium for å avgrense utvalget. Da vi hadde gjennomført de to intervjuene opplevde jeg at informantene hadde snakket om mye av det samme, og jeg opplevde derfor at datamaterialet var rikt nok til å belyse problemstillingen. I løpet av analyseprosessen har jeg kjent på at det kan ha vært deler av datamaterialet som kunne vært rikere, men alt-i-alt har det gitt meg nok til å besvare problemstillingen.

I kvalitativ forskning er det forskeren som er analyseverktøyet, og den som til slutt avgjør hvilke resultater som blir formidlet, og ikke minst hvordan de blir formidlet (Malterud, 2017). Derfor er det viktig å reflektere over hvordan min forforståelse⁸ har påvirket dette prosjektet for å være transparent ovenfor leseren, og legge til rette, slik at leseren kan forstå mitt ståsted før den leser hvordan jeg gjennomført denne studien og hvilke funn studien har gitt. Jeg har tidligere erfaringer fra medvirkningsprosesser i form av tillitsverv, på godt og vondt. I tillegg har både bachelor- og masterstudie vært med på å forme hva jeg tenker og mener om medvirkning. Selv om jeg har egne opplevelser og erfaringer fra medvirkningsprosesser mener jeg at jeg i denne studien har gjort tiltak for å sikre at det er informantenes opplevelser og erfaringer som blir belyst. Jeg har blant annet diskutert funn med veileder og andre for å sjekke om det er min mening eller om andre også er enig. I tillegg har jeg ofte gått tilbake til transkripsjonene, for å sjekke at informantenes synspunkter er ivaretatt.

Jeg mener at jeg gjennom å reflektere over utformingen av min studie, mine erfaringer med medvirkning og ved å beskrive hvordan jeg har gått frem i intervju- og analyseprosessen har gitt leseren mulighet til å vurdere denne oppgavens validitet.

⁸ Se kapittel 3.2 forforståelse for beskrivelse av min forforståelse.

5.4.2 Pålitelighet (Reliabilitet)

Pålitelighet, også kalt rehabilitert, er hvorvidt resultatene i studien er konsistente og troverdige (Kvale & Brinkmann, 2015). For at en studie skal være pålitelig skal studiens utvalg, innsamling av data og analyse beskrives, slik at det blir tydelig for leseren hva som er gjort (Johannessen et al., 2021).

Jeg valgte å presentere studiens kontekst allerede i innledende kapittel for å gi leseren muligheten til å forstå hva denne oppgaven handlet om. Det å beskrive kontekst for studien er viktig (Kvale & Brinkmann, 2015), og bidrar til at studien er mer pålitelig.

I kapittel 3.0 Metode har jeg beskrevet hvorfor jeg har valgt en kvalitativ tilnærming. Jeg har begrunnet valg av fokusgruppe som metode, og beskrevet fremgangsmåten med forarbeidet og gjennomføringen av intervjuene, i tillegg til at jeg har beskrevet hvordan jeg gjennomførte analyseprosessen.

Fokusgruppeintervju ble valgt fordi dette er en metode som er både tidseffektiv, fordi antallet informanter som deltar er høyt, samtidig som det gir et rikt datagrunnlag (Malterud, 2017). Mitt inntrykk fra fokusgruppeintervjuene var at formen bidro til at informantene spilte videre på hverandre, og at de kollektivt skildret et bredere omfang av EMO-prosjektet enn de ville gjort dersom vi gjennomførte individuelle intervjuer.

Siden dette var en av mine første deltakelser i et forskningsprosjekt, var det betryggende at jeg ikke gjennomførte intervjuene alene, men at jeg hadde rollen som bisitter. Jeg var trygg på at Ellinor, som forsker på EMO-prosjektet i sitt doktorgradsprosjekt hadde en innsikt og oversikt over prosjektet, som ville sikre at intervjuene ble gjennomført på en god måte. Min opplevelse i etterkant var at vi fikk belyst alle temaene fra intervjuguiden. Ved bruk av en semistrukturert intervjuguide er det moderator sin rolle å sikre at temaene blir belyst, samtidig som at informantene sin samtale skal få utspille seg mest mulig naturlig (Kvale & Brinkmann, 2015). Jeg opplevde det at vi var to som en styrke, da min jobb som bisitter var å følge med på om alle forberedte temaer ble belyst, eller fange opp om det var noe de sa som burde utdypes før vi gikk videre i samtalen. Jeg opplevde også at det var en progresjon i hvordan spørsmålene ble stilt fra både Ellinor og meg fra det første til det andre intervjuet vi gjennomførte. Både fordi vi var mer selvsikre i måten vi snakket på, at vi hadde bedre forståelse for tematikken, men også fordi vi hadde bedre innsikt i hvordan spørsmålet kunne forstås av mottaker og kunne justere deretter. I tillegg kjente vi hverandre bedre, som kan ha bidratt til en bedre dynamikk. I noen situasjoner stilte vi også ledende spørsmål, fordi

vi så det som nødvendig å sikre at vi hadde forstått informantenes beskrivelser. Ifølge Kvale og Brinkmann (2015) bør man begrense bruken av ledende spørsmål, men at det er greit dersom hensikten er å kontrollsjekke.

Jeg valgte å benytte meg av transkripsjonsprogrammet som er innebygget i Word, for deretter å redigere teksten. Dersom jeg skulle gjennomført studien på nytt ville jeg ikke gjort dette. Min opplevelse var at jeg hadde bedre innsikt og forståelse for datamaterialet der jeg hadde transkribert det ordrett fra lyd til tekst selv. Malterud (2017) trekker frem at det å transkribere teksten bidrar til å bli bedre kjent med den. Kvale og Brinkmann (2015) skriver at ved å lytte til lyd-filene fra intervjuene og lese transkripsjonene samtidig kan bidra til å øke studiens pålitelighet fordi det bidrar til at det som blir sagt er det som står skrevet. Da jeg oppdaget at jeg ikke hadde like god kjennskap til datamaterialet som var auto-transkribert valgte jeg å lytte og lese teksten samtidig mens jeg kodet for å få en mer helhetlig opplevelse av hva informantene sa. For min del var det å lytte til transkripsjonene også viktig fordi jeg som regel får bedre forståelse ved muntlige presentasjoner enn ved å lese tekst.

I analyseprosessen brukte jeg mye tid på å sikre at datamaterialet samsvarte med både temaene og undertemaene. I tematiskanalyse er det rom for å veksle mellom de ulike fasene, for å justere temaene slik at de inkluderer hele datasettet (Braun & Clarke, 2006), noe som samsvarer med Kvale og Brinkmann (2015) sine beskrivelser av hermeneutiske fortolkningsprinsipper. Gjennom analysen har jeg vekslet mye mellom de ulike fasene, og rekkefølgen jeg har gjort den i har vært basert på hva jeg har hatt av behov for, for å komme meg videre i analyseprosessen. For å holde styr på hva jeg har gjort når, har jeg hver dag avsluttet dagen med å skrive logg. Loggen ble veldig nyttig i arbeidet med å utforme kapittel *3.5 Gjennomføring av dataanalyse*.

Studiens pålitelighet handler om å gi andre forskere mulighet til å reprodusere studien, og få samme eller tilsvarende funn (Kvale & Brinkmann, 2015), dette mener jeg er mulig da jeg har beskrevet grundig hvordan studien har blitt gjennomført og utviklet. Samtidig er forskerens forforståelse en avgjørende faktor for hvordan studien gjennomføres (Kvale & Brinkmann, 2015), noe som igjen har preget min analyseprosess.

5.4.3 Overførbarhet (Generaliserbarhet)

Overførbarhet, også kalt generaliserbarhet, handler om at resultatene i studien er relevante eller nyttig i andre sammenhenger hvor konteksten er tilsvarende (Kvale & Brinkmann, 2015). Malterud (2017) skriver at utvalg og kontekst er særlig viktig for å vurdere hvorvidt studien er overførbar.

Denne studien tar utgangspunkt i to kommuners prosjektgrupper, og har i alt syv informanter. Det vil si at datamaterialet kun representerer et lite antall mennesker. I kvalitative studier er det ikke antallet informanter som avgjør overførbarheten, men hvorvidt informantene har nok kunnskap til at informasjonsstyrken blir høy (Malterud, 2017).

Resultatene fra studien kan være overførbare til andre planleggere som har vært involvert i EMO-prosjekter i sine kommuner, og mange av beskrivelsene og forklaringene informantene kommer med kan det også være at andre planleggere som arbeidet med medvirkning kan kjenne seg igjen i, da mange av funnene samsvarer med andre studiers funn fra tilsvarende prosesser.

Funnene fra denne studien vil uansett være overførbare i form av at det gir bedre innsikt og forståelse av hva planleggere erfarer og opplever, og hvordan kommuner, støtteordninger og medvirkningsprosesser kan utformes slik at planleggerne kan fungere som bindeleddet mellom samfunnets utfordringer og innbyggernes behov.

6. KONKLUSJON OG AVSLUTTENDE REFLEKSJONER

Formålet med denne oppgaven har vært undersøke hvilke erfaringer kommunalt ansatte har hatt med medvirkning i forbindelse med utviklingen av en aktiv møteplass. Studien tar for seg litteratur som er knyttet til medvirkning og utvikling av et nærmiljø med utgangspunkt i barn og unge, samt kommunalt ansatte som jobber disse planene.

Studien viser at planleggerne har en krevende rolle, og at de arbeider under rammer som alltid vil eksistere, på godt og vondt. Informantene i denne studien forteller om hvordan de som planleggere har betydning for prosjektene de deltar i, og betydningen av å jobbe tverrfaglig. I tillegg forteller informantene om hvordan de har gjennomført medvirkningsprosesser med innbyggere, og hvordan både tid, sted og valg av medvirkningsmetoder har noe å si for medvirkningsarbeidet.

Funn fra denne studien kan brukes videre i folkehelsearbeid i form av å diskutere hvordan økonomiske insentiver og lovverk danner rammen for en planleggers arbeidshverdag. Den trekker også frem at det planleggerne synes det er motiverende å arbeide med medvirkning, og at de ønsker å ta med erfaringer videre i arbeidet sitt. I tillegg viser funn fra denne studien at barn og unge er en god kilde til lokalkunnskap, noe som er sentralt i arbeidet med et helsefremmende nærmiljø. Samtidig er det viktig å huske at antallet informanter er få, så problemstillingene og funnene fra denne studien bør undersøkes videre, og sees i sammenheng med annen forskning.

En avsluttende refleksjon fra min side er at tematikken om helsefremmende nærmiljø og lokalsamfunn er et omfattende og krevende tema. I løpet av masterprosessen min har jeg forsøkt å finne litteratur som avgrenser eller danner definisjoner, men mange av begrepene brukes ulikt, noe som gjør det vanskelig å navigere, men også få en entydig forklaring på enkelte begreper.

REFERANSELISTE

- Aarsæther, N. & Buanes, A. (2018). Den komplekse statsmakta - rollemangfald og styringsutfordringar i planfelt. I N. Aarsæther, E. Falleth, R. Kristiansen & T. Nyseth (Red.), *Plan og samfunn - System, praksis og teori* (s. 109-127). Cappelen Damm Akademisk.
- Andersen, B. & Lorenzen, S. B. (2021). Ballens uforutsigbare vei mot mål: Medvirkning som maktspill. I A. L. Hagen & B. Andersen (Red.), *Ung medvirkning : Kreativitet og konflikt i planlegging* (s. 223-246). Cappelen Damm Akademisk.
<https://doi.org/https://doi.org/10.23865/noasp.150.ch10>
- Arnstein, S. R. (2019). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Planning Association*, 85(1), 24-34. <https://doi.org/10.1080/01944363.2018.1559388>
- Awofeso, N. (2003). The healthy cities approach - Reflections on a framework for improving global health. *Bull World Health Organ*, 81(3), 222-223.
- Bakken, A. (2022). *Ungdata 2022. Nasjonale resultater*. NOVA/OsloMet.
- Bartko, W. T. & Eccles, J. S. (2003). Adolescent Participation in Structured and Unstructured Activities: A Person-Oriented Analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 32(4), 233-241. <https://doi.org/10.1023/A:1023056425648>
- Bazyk, S. & Bazyk, J. (2009). Meaning of occupation-based groups for low-income urban youths attending after-school care. *Am J Occup Ther*, 63(1), 69-80.
<https://doi.org/10.5014/ajot.63.1.69>
- Bekken, W., Dahl, E., Van der Wel, K. & OsloMet - storbyuniversitetet Institutt for, s. (2018). *Levevilkår og helse i barndommen: hva kan kommunene gjøre? : noen tilnærminger* (Bd. nr. 3). OsloMet - storbyuniversitetet.
- Bergem, R., Dahl, S. L., Olsen, G. M. & Synnevåg, E. S. (2019). Nærmiljø og lokalsamfunn for folkehelse. Sluttrapport frå evaluering av prosjektet Kartlegging og utviklingsarbeid om nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse. I. Høgskulen i Volda.
- Bernhoft, K. F., M., Ecrichsen, K., B., Tormodsdatter, I. & Køterheinrich, J. K. (2005). Rett til aktivitet og deltakelse. *ergoterapeuten*, 48(2).
https://www.ergoterapeuten.no/Admin/Public/Download.aspx?file=Files%2FFiles%2FFagartikler%2Focc_justice_02_05.pdf
- Bowden, L., Reed, K. & Nicholson, E. (2018). The contribution of occupation to children's experience of resilience: A qualitative descriptive study. *Aust Occup Ther J*, 65(4), 268-275. <https://doi.org/10.1111/1440-1630.12462>

- Boyden, J. & Ennew, J. (1997). *Children in focus: a manual for participatory research with children*. Stockholm: Rädda Barnen. .
- Brattbakk, I. (2021). Sosiokulturelle stedsanalyser og andre medvirkningskanaler for unge. I A. L. Hagen & B. Andersen (Red.), *Ung medvirkning: Kreativitet og konflikt i planlegging* (s. 253-276). Cappelen Damm Akademisk.
<https://doi.org/10.23865/noasp.150.ch12>
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bygdås, A., L. & Hagen, A., L. (2022). *Ung medvirkning i norske kommuner: En kunnskapsoppsummering*. Arbeidsforskningsinstituttet, OsloMet - storbyuniversitetet.
- Børrud, E. & Grønning, M. (2018). Metoder i planlegging - et spørsmål om kompetanse. I N. Aarsæther, E. Falleth, R. Kristiansen & T. Nyseth (Red.), *Plan og samfunn - System, praksis og teori* (s. 308-331). Cappelen Damm Akademisk.
- Caldwell, L. L. (2005). Leisure and health: why is leisure therapeutic? *British Journal of Guidance & Counselling*, 33(1), 7-26.
<https://doi.org/10.1080/03069880412331335939>
- Clark, J. M., Maben, J. & Jones, K. (1996). The use of focus group interviews in nursing research: Issues and challenges. *Journal of research in nursing*, 1(2), 143-153.
<https://doi.org/10.1177/136140969600100215>
- Coleman, D. & Iso-Ahola, S. E. (1993). Leisure and Health: The Role of Social Support and Self-Determination. *Journal of Leisure Research*, 25(2), 111-128.
<https://doi.org/10.1080/00222216.1993.11969913>
- Eggen, A. E., Mathiesen, E. B., Wilsgaard, T., Jacobsen, B. K. & Njølstad, I. (2014). Trends in cardiovascular risk factors across levels of education in a general population: is the educational gap increasing? The Tromsø study 1994–2008. *J Epidemiol Community Health*, 68(8), 712-719. <https://doi.org/10.1136/jech-2013-203428>
- Evensen, K. H. & Raanaas, R. K. (2018). Helsefremmende nærmiljøutvikling gjennom medvirkning - erfaringer fra Akershus. *Kart og plan*, 78, pp. 161 - 173
- Fletcher, A. C., Nickerson, P. & Wright, K. L. (2003). Structured Leisure Activities in Middle Childhood: Links to Well-Being. *Journal of Community Psychology*, 31, 641-659.
<https://doi.org/10.1002/jcop.10075>
- FN-Sambandet. (2015). *FNs bærekraftsmål*. Hentet 13. oktober 2021 fra <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/baerekraftige-byer-og-lokalsamfunn>
- Folkehelseloven. (2012). *Lov om folkehelsearbeid* (LOV-2011-06-24-29).
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-29>

- Frønes, I. (2018). *Den krevende barndommen : om barndom, sosialisering og politikk for barn* ([Rev. og oppdatert utg.]. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Gibson, J. J. (2014). *The Ecological Approach to Visual Perception: Classic Edition*. London: Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9781315740218>
- Gjertsen, H., Olsen, T., Barne, I.-o. i. & Nordlandsforskning. (2011). *Mangfold og engasjement i motvind : en studie av åpne fritidstiltak for ungdom* (Bd. 1/2011).
- Grunnlova. (1814). *Kongeriket Noregs grunnlov* Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-nn>
- Hagen, A. L. & Andersen, B. (2021). Introduksjon til ung medvirkning, kreativitet og konflikt i planlegging. I *Ung medvirkning : Kreativitet og konflikt i planlegging*. Cappelen Damm Akademisk/NOASP Nordic Open Access Scholarly Publishing.
- Hagen, A. L., Andersen, B., Brattbakk, I., Dahlgren, K., Ascher, B. E. & Kolle, E. (2016). *Ung og ute: En studie av ungdom og unge voksnes bruk av uterom* (6/2016). Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet ved HiOA.
- Hagen, A. L. & Osuldsen, J. B. (2021). Splotting som erfaringsbasert verktøy for medvirkning og stedsforståelse ved byromsutforming. *Formakademisk*, 14(1). <https://doi.org/10.7577/formakademisk.2586>
- Hanssen, G. S. (2013). Medvirkning – med virkning? *Plan*, 45(3), 18-23. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3045-2013-03-05>
- Hanssen, G. S. (2015). Medvirkning i planleggingen av den kompakte by - hvordan er praksis? I G. S. Hanssen, H. Hofstad & I.-L. Saglie (Red.), *Kompakt byutvikling - muligheter og utfordringer* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Helsedirektoratet. (2018, 30. august 2018). *Sosial ulikhet påvirker helse – tiltak og råd*. <https://www.helsedirektoratet.no/>. <https://www.helsedirektoratet.no/tema/sosial-ulikhet-i-helse/sosial-ulikhet-pavirker-helse-tiltak-og-rad>
- Hofstad, H. & Bergsli, H. (2017). *Folkehelse og sosial bærekraft - En sammenligning og diskusjon av begrepsinnhold, målsettinger og praktiske tilnærminger* (NIBR-rapport 2017:15). By- og regionforskningsinstituttet (NIBR). <https://www.statsforvalteren.no/contentassets/39fa0364feca496fa13f95e600525f1e/rapport-nibr---folkehelse-og-sosial-barekraft.pdf>
- Hofstad, H., Raanaas, R. K., Nordh, H., Aamodt, G. & Hjellset, V. T. (2016). Helsefremmende lokalsamfunn – hva sier forskningen? *Plan*, 48(3-4), 32-37. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3045-2016-03-04-06>
- Jacobsen, S. E., Andersen, P. L., Nordø, Å. D., Sletten, M. A. & Arnesen, D. (2021). *Sosial ulikhet i barn og unges deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter*. Senter for forskning

på sivilsamfunn og frivillig sektor. Betydningen av sosioøkonomiske ressurser, geografi og landbakgrunn.

Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskaplig metode* (6. utg.). Abstrakt.

Klausen, J. E., Arnesen, S., Christensen, D. A., Folkestad, B., Hanssen, G. S., Winsvold, M. & Aars, J. (2013). *Medvirkning med virkning? Innbyggermedvirkning i den kommunale beslutningsprosessen*. Norsk institutt for by- og regionforskning.

Knudtzon, L. C. & Tjerbo, T. (2009). *De unge stemmene. Inflytelsesorgan for barn og unge i kommuner og fylker*. (NIBR-rapport 2009:34).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2014). *Veileder: Medvirkning i planlegging - Hvordan legge til rette for økt deltakelse og innflytelse i kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven*. (06/2014). Kommunal- og moderniseringsdepartementet, https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/plan/medvirkningsveileder/h2302b_veileder_medvirkning.pdf

Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2019). *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023: vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019*. Kommunal- og arbeidsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-20192023/id2645090/>

Kultur- og likestillingsdepartementet. (2022). *Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet - 2022 (V-0732 B)*. Kultur- og likestillingsdepartementet. https://www.regjeringen.no/contentassets/9e09d92e81604770b2115cae9c4847f4/v-0732-b_2022_net.pdf

Kvale, B. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (Gyldendal, Red. 3. utg.).

Kyttä, M. (2004). The extent of children's independent mobility and the number of actualized affordances as criteria for child-friendly environments. *Journal of environmental psychology*, 24(2), 179-198. [https://doi.org/10.1016/S0272-4944\(03\)00073-2](https://doi.org/10.1016/S0272-4944(03)00073-2)

Larson, R. W. (2000). Toward a psychology of positive youth development. *American Psychologist*, 55, 170-183. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.170>

Lid, I. M. & Nordh, H. (2018). Universell utforming i et planperspektiv. I N. Aarsæther, E. Falleth, R. Kristiansen & T. Nyseth (Red.), *Plan og samfunn - System, praksis og teori* (s. 211-227). Cappelen Damm Akademisk.

Loebach, J. & Gilliland, J. (2016). Neighbourhood play on the endangered list: examining patterns in children's local activity and mobility using GPS monitoring and qualitative

- GIS. *Children's geographies*, 14(5), 573-589.
<https://doi.org/10.1080/14733285.2016.1140126>
- Lorenzen, S. B. & Hagen, A. L. (2021). Hybride rom og levende laboratorier: Erfaringer fra uttesting av digitale medvirkningsmetoder. I *Ung medvirkning : Kreativitet og konflikt i planlegging*. Cappelen Damm Akademisk/NOASP Nordic Open Access Scholarly Publishing.
- Lorenzen, S. B., Hagen, A. L., M., D. A. & Andersen, B. (2020). *Ung medvirkning i planlegging - fra A til Å*. Plan 2.
- Lund, P.-Ø., Oslo, Samarbeidsutvalget for, G. & Groruddalssatsingen. (2014). *Innsatser i utsatte byområder : erfaringer fra Groruddalssatsingen*. Oslo kommune.
- Mahoney, J. L. & Stattin, H. (2000). Leisure activities and adolescent antisocial behavior: the role of structure and social context. *J Adolesc*, 23(2), 113-127.
<https://doi.org/10.1006/jado.2000.0302>
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag* (4. utg.). Universitetsforlaget.
- Meld. St. 15 (2022-2023). *Folkehelsemeldinga: Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar*. Helse- og omsorgsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-15-20222023/id2969572/>
- NMBU. (2021). *Seks nye kompetanse- og samarbeidsprosjekt ved NMBU*.
<https://www.nmbu.no/aktuelt/node/43419>
- Nordbakke, S. (2017). *Sosial ulikhet i mobilitet blant barnefamilier?* (1587/2017).
<https://www.toi.no/forskningsomrader/reisevaner/liten-sosial-ulikhet-i-hverdagsmobilitet-article34545-213.html>
- Nordbø, E. C. A. (2019). *Health-promoting environments for children and adolescents : built environment characteristics as resources for activity participation and well-being* [Norwegian University of Life Sciences, Ås].
- Nordbø, E. C. A. & Halvorsen Thorén, A.-K., H. (2020). Er det plass til dem?: Barn i by og tettsted. *Plan*, 52(2), 22-29. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3045-2020-02-05>
- Oslo Economics. (2020). *Økonomi som barriere for idrettsdeltakelse – kostnader og kostnadsdrivere i barne- og ungdomsidretten* (12).
<https://www.regjeringen.no/contentassets/4c2ad9aaac4d4af6808663fca0bff79b/okonomi-som-barriere---kostnader-og-kostnadsdrivere-i-barne--og-ungdomsidretten.pdf>
- Plan- og bygningsloven. (2008). *Lov om planlegging og byggesaksbehandling* (LOV-2008-06-27-71). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>

- Powrie, B., Kolehmainen, N., Turpin, M., Ziviani, J. & Copley, J. (2015). The meaning of leisure for children and young people with physical disabilities: a systematic evidence synthesis. *Dev Med Child Neurol*, 57(11), 993-1010.
<https://doi.org/10.1111/dmcn.12788>
- Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging. (2019). *Rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging* (FOR-1995-09-20-4146). Kommunal- og distriktsdepartementet, .
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1995-09-20-4146>
- Ringholm, T. & Hanssen, G. S. (2018). Medvirkning i lokal planlegging. I N. Aarsæther, E. Falleth, R. Kristiansen & T. Nyseth (Red.), *Plan og samfunn - System, praksis og teori* (s. 191-208). Cappelen Damm Akademisk.
- Safvenbom, R. & Stjernvang, G. (2019). Lifestyle sport contexts as self-organized epistemic cultures. *Sport Education and Society*, 13.
<https://doi.org/10.1080/13573322.2019.1657080>
- Safvenbom, R., Wheaton, B. & Agans, J. P. (2018). 'How can you enjoy sports if you are under control by others?' Self-organized lifestyle sports and youth development. *Sport in Society*, 21(12), 1990-2009. <https://doi.org/10.1080/17430437.2018.1472242>
- St. meld 26 (2011-2012). *Den norske idrettsmodellen*. Kulturdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-26-20112012/id684356/>
- Stadnyk, R. L., Townsend, E. A. & Wilcock, A. A. (2010). Occupational Justice. I C. H. Christiansen & E. A. Townsend (Red.), *Introduction to Occupation. The Art and Science of Living*. (2. utg., s. 327-358). Pearson.
- Statistisk sentralbyrå. (2019, 08.04.2019). *Flere har tilgang til rekreasjonsareal*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/natur-og-miljo/artikler-og-publikasjoner/flere-har-tilgang-til-rekreasjonsareal--383204>
- Thorén, K. H., Nordbø, E. C. A., Nordh, H. & Ottesen, I. Ø. (2019). *Uteområder i barnehager og skoler: Hvordan sikre kvalitet i utformingen*. NMBU.
<https://www.nmbu.no/download/file/fid/41701>
- Tolstad, I., Hagen, A. L. & Andersen, B. (2017). The amplifier effect: Youth co-creating urban spaces of belonging through art, architecture and anthropology. I S. Bastien & H. Holmarsdottir (Red.), *Youth as architects of change: Global efforts to advance youth-driven innovation for social change* (s. 215-242). Palgrave Macmillan.
- Trainor, S., Delfabbro, P., Anderson, S. & Winefield, A. (2010). Leisure activities and adolescent psychological well-being. *J Adolesc*, 33(1), 173-186.
<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2009.03.013>

- Tritter, J. Q. (2009). Revolution or evolution: the challenges of conceptualizing patient and public involvement in a consumerist world. *Health Expect*, 12(3), 275-287. <https://doi.org/10.1111/j.1369-7625.2009.00564.x>
- Tverga. (2019, 1. september 2021). *Hva er egenorganisert idrett og fysisk aktivitet?* Tverga. <https://tverga.no/hva-er-egenorganisert-idrett-og-fysisk-aktivitet/>
- Tverga. (2020, 23. april). *Tverga får 15 millioner til å skape morsomme omveier*. Hentet 26. september fra <https://tverga.no/tverga-far-15-millioner-til-a-skape-morsomme-omveier/>
- Tverga. (u.å). *En morsom omvei - Fremdriftsplan*. Tverga. Hentet 6. mars 2023 fra <https://tverga.no/veileder/en-morsom-omvei/om-prosjektet/fremdriftsplan/>
- UN Habitat. (2018). *SDG Indicator 11.7.1 Training Module: Public Space*. United Nations Human Settlement Programme (UN-Habitat). https://unhabitat.org/sites/default/files/2020/07/indicator_11.7.1_training_module_public_space.pdf
- United Nations. (2003). *World Youth Report 2003: The Global Situation of Young People (2003)* (No. E.03.IV.7). <https://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/worldyouthreport.pdf>
- Varnes, S. R. (2022). *Fysisk aktivitetsatferd fra ungdom til ung voksen assosiert med muskel- og skjelettsmerter - En studie basert på data fra Ung-HUNT 3 og HUNT 4* [NTNU].
- WHO. (1986). *The Ottawa Charter for Health Promotion*. <https://www.who.int/teams/health-promotion/enhanced-wellbeing/first-global-conference>
- Winsvold, A. & Falck, S. (2011). *Modeller for å sikre medbestemmelse og medinnflytelse blant utsatte ungdomsgrupper* (Bd. nr. 5/2011). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Winsvold, A. & Solberg, A. (2010). *Modeller for barns medvirkning – en eksempelsamling: Nordisk markering av 20-års dagen for FNs barnekonvensjon*. København: Nordisk ministerråd. <https://doi.org/10.6027/TN2010-548>
- World Health Organization [WHO]. (2019). *Ten threats to global health in 2019*. Hentet 29.05.2020 fra <https://www.who.int/news-room/feature-stories/ten-threats-to-global-health-in-2019>
- World Medical Association. (2013). World Medical Association Declaration of Helsinki: Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects. *JAMA*, 310(20), 2191-2194. <https://doi.org/10.1001/jama.2013.281053>

Yoo, C. & Lee, S. (2016). Neighborhood Built Environments Affecting Social Capital and Social Sustainability in Seoul, Korea. *Sustainability*, 8, 1346.
<https://doi.org/10.3390/su8121346>

VEDLEGG 1: INTERVJUGUIDE

KOMMUNEMEDARBEIDERNE

Introduksjonsinformasjon

Jeg vil gjerne høre både positive og negative sider ved prosessen. Hva har funket og hva har ikke funket. Det er ingen rette eller gale svar, jeg vil bare høre deres opplevelse. Det er også ok at dere har ulike oppfatninger av ting/prosessen.

Dere vil gjøres anonyme (Ref. infoskriv), så det vil ikke ha noen negative konsekvenser for dere i ettertid.

Jeg trenger underskrift på informasjonsskrivet her.

Introduksjon

- Kan vi ta en runde med hvor dere forteller hva dere jobber med i kommunen. Hva er deres arbeidsområde?
 - o Hva er arbeidsoppgavene du har til vanlig?
 - o Hvor lenge har du jobbet i kommunen?
 - o Har dere jobbet sammen om prosjekter før? (Mye, lite?)
 - o Har dere vært med på noen tidligere prosjekter om møteplasser og fysisk aktivitet?

Prosess

Tenkte vi skulle starte med å snakke om hvordan dere har gått frem i EMO prosjektet og hvordan de ulike fasene av prosjektet har vært:

- Aller først: Hvorfor søkte dere om midler fra EMO?
 - o Hadde dere noen planer om en møteplass fra før?
 - o Hva var planene deres før EMO? (Stedet, andre plasser?)
- Så når vil dere si at hele prosessen om en møteplass startet?
- Når ble denne prosjektgruppen dannet?
 - o Hvordan og hvorfor ble dere alle med i prosjektet?
- Kan dere fortelle litt mer om planleggingsfasen?
 - o Søknadsprosessen og konkurranse?
 - o Plan og utforming av stedet?
 - o Implementeringsfasen?
- Hvordan har dere jobbet med å fullfinansiere prosjektet?

- Hvordan har dere jobbet med politikerne?
 - o Jobbet med forankring?
 - o Har noe endret seg grunnet politikk?
- I arbeidet dere gjorde i de ulike fasene dere har vært gjennom har det vært noe som har overrasket dere?
- Hva har fungert bra i prosjektet?
 - o Har det vært flere ting som har fungert bra?
 - o Kan dere gi noen eksempler?
- Hva har vært utfordringer?
 - o Har det vært flere utfordringer?
 - o Kan dere gi noen eksempler?
 - o Hva har dere gjort når dere har møtt på problemer eller utfordringer?
- Hva er det som har vært forskjellen mellom de gangene ting har gått bra og de gangene ting ikke har gått bra?

- Hvordan brukte dere «Design Thinking Process» og prosessveilederen til Tverga?
 - o Hvordan var det å bruke dette?
- Hva er det positive med denne metoden?
- Hva er negativt med denne metoden?
- Er prosessen og design thinking ferdig, eller skal dere gjøre mer arbeid (f.eks med innbyggerne)?

- Kan dere fortelle i grove trekk hvordan dere tidligere eller i andre prosjekter har gått frem når dere skulle bygge et nytt område, for eksempel en lekeplass/møteplass eller område for fysisk aktivitet?
 - o Hvordan skiller EMO prosjektet seg fra slik dere har jobbet før/vanligvis jobber?
- Dere sa at dere har/ikke har bygget møteplasser før ... Kan dere fortelle litt om hvordan jobber med folkehelse her i kommunen?
 - o Har dere arbeidet med andre fysiske løsninger/områder for å bedre folkehelse?
 - o Er det mest andre løsninger dere bruker, hva/hvilke (kampanjer/tjenester)?
 - o Eller er dette en ny måte å jobbe med folkehelse på i dette prosjektet?

Veien videre

- Hva er det som skal til videre nå for at møteplassen kommer på plass slik dere planlegger?
 - o Hvordan ser dere for dere veien videre i dette prosjektet blir?
- Hva er håpet eller målet deres med/for møteplassen?
- I tillegg til å få på plass en ny møteplass, kan dere se noen andre gevinster dere (kommune/bedrift) har fått ut av dette arbeidet?
- Hva vil dere ta med dere videre til nye prosjekter?
- Hvis dere skal gi råd nå til andre kommuner som kan tenke seg å bygge aktive møteplasser, hva er det viktigste de må tenke på?
 - o Hva er suksessfaktorene?
 - o Hva er barrierene?

Samarbeid alle

- Hvordan opplever dere at samarbeidet med de andre aktørene i prosjektet har vært?
 - o Hvordan har det vært å samarbeide med Tverga?
 - o Hvordan har det vært å samarbeide med Asplan Viak?
 - o Hvordan har det vært å samarbeide med de andre kommunene i prosjektet (har dere gjort det)?
 - o Hvordan har det vært å samarbeide med innbyggerne?
 - o Spurte om det tidligere, men politikerne?
 - o Andre aktører/entreprenører osv.?
- Er det noen råd/ønsker dere har fått fra andre aktører som dere ikke har fulgt/ikke vært mulig å følge?
- Hva opplever dere er fordelene med å være med i et prosjekt med flere aktører?
- Hva opplever dere er ulemper/utfordringer med å være med i et prosjekt (sammenlignet med om dere skulle utviklet møteplassen helt alene)?
- Er samskaping et begrep dere har hørt om eller bruker i deres arbeid?
 - o Eventuelt hvordan brukes det? Når brukes det? Og hvorfor brukes det?

Samarbeid innad i prosjektgruppene

Dere fortalte litt om hvordan gruppen oppstod i stad og hvorfor dere ble med ... Dere sa dere ble med fordi ...

- Har dere vært den samme gruppen hele tiden?
 - o Har eventuelle utskiftninger påvirket arbeidet?

- Kan dere fortelle litt om samarbeidet dere imellom?
 - o Hvor ofte møtes dere?
- Hva er fordelene med slik dere har organisert dere i dette prosjektet (tverrfaglig)?
- Hva er utfordringene med å arbeide tverrfaglig?
- Opplever dere at dere «snakker forskjellig språk» eller «kommer fra forskjellige verdener»?
 - o Hvordan har dette påvirket samarbeidet/prosjektet?
- Dere har litt ulik bakgrunn. Har dere hatt ulike fokus/prioriteringsområder som har vært viktige for dere?
 - o Har det oppstått interessekonflikter?
 - o Hvordan har dere løst det?
 - o Hvordan har det vært å balansere dette eller gjøre prioriteringer?

Medvirkning

Dere/vi har vært litt inne på det med å arbeide med innbyggerne, men jeg lurte litt mer spesifikt på brukervedvirkningen dere har gjort i prosjektet.

- Kan dere fortelle om hvordan dere gjorde medvirkningen i dette prosjektet?
- Hva har medvirkningen tilført prosjektet?
 - o Kan dere gi et eksempel på noe som kom opp i medvirkningen
- Har dere brukt resultatet av medvirkningen i prosjektet?
 - o Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvordan har medvirkningsprosessen fungert i dette prosjektet?
 - o Hvilke deler har vært bra og hvilke mindre bra?
 - o Hva er det som skal til for at samskaping/medvirkning skal fungere godt?
- Tror/tenker dere at medvirkningen i dette prosjektet har gitt/vil gi noen andre fordeler enn den konkrete plassen?
 - o Hvilke?
- Sammenlignet med hvordan dere gjør brukervedvirkning til vanlig/i andre prosjekter, er det noe som har skilt seg ut i dette prosjektet?
 - o Hva og hvorfor?
 - o Gjør dere vanligvis medvirkningen selv, eller er det andre som gjør den?
 - o De fordelene og utfordringene dere nevnte i stad; er de spesielle for dette prosjektet eller vanlige utfordringer?

- I tidligere prosjekter dere har gjort og brukt medvirkning, hvilke utfall har det hatt (påvirket det resultatet (ble stedet bedre, mer brukt))?
 - Har det hatt noen andre positive effekter å involvere innbyggere/organisasjoner (myke verdier)?
 - Har det hatt noen andre negative sider ved å involvere innbyggere/organisasjoner i tidligere prosjekter?

Avslutning

- Er det noe vi ikke har vært innom i dette intervjuet, men som er viktig?
- Er det noe annet dere vil fortelle om eller som jeg burde vite?
 - Prosessen, samarbeidet, stedet, fremtiden, hva som helst

VEDLEGG 2: INFORMASJONSSKRIV OG SAMTYKKESKJEMA

Vil du delta i forskningsprosjekt?

Samskaping av aktive møteplasser – En evaluering av prosessen i seks norske kommuner

Informasjonsskriv

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor hovedformålet er å utvikle kunnskap om hvordan man kan utvikle, implementere og vedlikeholde helsefremmende aktive møteplasser i kommuner i Norge. Denne kunnskapen kan brukes for fremtidig kommunal planlegging og evaluering. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

I dette prosjektet vil vi finne ut hvordan involverte interessenter opplever samskappingsprosessene i planleggingen av aktive møteplasser. Vi ønsker å intervju alle som har deltatt i prosjektet «En morsom omvei». Både kommunenes ansatte som har deltatt i prosjektgruppene, innbyggere som har deltatt i medvirkningsprosessene, i tillegg til ansatte hos Asplan Viak og Tverga.

Dette skal bidra til å besvare forskningsspørsmål som «Hvordan opplever ulike interessenter samskappingsprosessene i utviklingen av aktive møteplasser på Østlandet?», «Hvordan påvirker tverrfaglig samarbeid utvikling og realisering av aktive møteplasser?» og «Hva er suksessfaktorene og barrierene for å realisere aktive møteplasser?».

Dette er et doktorgradsprosjekt som er en del av et større forskningsprosjekt som vil vare i 4 år. Deler av intervjuene vil også bli brukt i masteroppgaver i Folkehelsevitenskap.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) er ansvarlig for prosjektet.

Syddanske Universitet (Danmark), Folkehelseinstituttet (FHI), Asplan Viak og Tverga er samarbeidspartnere i prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Vi spør deg om å være med, fordi du har tatt del i å planlegge og utvikle en aktiv møteplass. Du sitter derfor på erfaringer og informasjon om samskapingsprosessen som vi er interessert i å høre om.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du deltar i et gruppeintervju. Det vil ta ca. 1,5 time. Intervjuet vil inneholde spørsmål om hvordan deltagelse i «En morsom omvei» har vært, hvordan samarbeidet har vært, hva som har fungert godt og mindre godt i prosessen, samt spørsmål om resultat og utfall.

Det vil bli tatt opp lyd fra intervjuet og gjort notater. Etter intervjuet blir lydopptaket skrevet ned som tekst i et elektronisk dokument. Ingen andre enn forskergruppen skal høre opptaket og alle vil bli gjort anonyme i teksten – slik at ingen kan kjenne deg igjen.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. All din kontaktinformasjon og andre personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Kun PhD-kandidat og masterstudent med tilhørende veiledere vil ha tilgang til lydopptaket.

Navnet og kontaktopplysningene dine vil erstattes med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra lydopptaket og tekstfilen fra intervjuene. Lydopptaket og tekstfilen lagres på universitetets sikrede skytjeneste.

Intervjuene skal brukes til å skrive forskningsartikler og masteroppgave. Datamaterialet vil anonymiseres slik at du ikke vil kunne gjenkjennes i publikasjoner.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 31.12.2025. Etter prosjektslutt vil lydopptakene fra intervjuene, og kontaktinformasjonen din og andre personopplysninger slettes. De

anonymiserte intervjuene i form av tekstfiler vil ikke slettes, men kunne gjenbrukes til for eksempel forskning.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NMBU har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene

- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- NMBU ved Ingeborg Pedersen (Ingeborg.pedersen@nmbu.no) eller Ellinor Moe (Ellinor.moe@nmbu.no)
- Vårt personvernombud: Hanne Pernille Gulbrandsen, personvernombud@nmbu.no

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Stipendiat

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Samskaping av aktive møteplasser – En evaluering av prosessen i seks norske kommuner*, og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

Navn prosjektdeltager

Signatur prosjektdeltaker, dato

VEDLEGG 3: UTSNITT AV TEMATISK ANALYSE

Tekst	Kode	Undertema	Tema
<p>Sigurd: Hvis kommunen ikke har penger til det. Sånn, så det er jo veldig kjipt hvis prosjektet strander fordi at kommuneøkonomien går dårlig. Det ville jo være ... alt det arbeidet i vasken da. Det er jo ikke noe vits i.</p> <p>Jan: også er det jo viktig at de [målggruppen] som har vært med i medvirkningen skjønner at de faktisk blir hørt.</p> <p>Sigurd: mhm</p> <p>Jan: og at det blir et produkt av det de har ønska seg.</p> <p>Sigurd: mhm.</p> <p>Jan: Og de [målgruppen] trenger det jo. Ikke sant. det handler om folkehelse. Og hvordan er det man skal måle verdien av det?</p>	<p>Trang kommuneøkonomi, fare for at det ikke blir bygget, bortkastet bruk av tid.</p> <p>Økonomiskebegrensninger</p> <p>Målgruppen, se fremgang, reell medvirkning</p> <p>Bekrefter</p> <p>Resultat av prosessen</p> <p>Bekrefter</p> <p>Trengt folkehelse tiltak, måle/se verdi av forebygging</p>	<p><i>Økonomi, regelverk og føringene som begrenser og skaper muligheter</i></p>	<p>Rammenes evige tilstedeværelse</p>

<p>Helga: <i>Jeg tenker, ofte så handler det om hvordan, hva slags tilnærming vi har da. Og hvordan vi nærmer oss en problemstilling og hva vi tenker folk er i stand til eller ikke, eller hvor mye vi på en måte, vil at folk skal mene på en måte, husker vi hadde for mange år siden en [aktivitet], der elevene på skolen var veldig engasjerte, og hadde og det kom veldig mange spennende forslag, veldig utenfor boksen. Det kunne være alt fra og dra med raketten månen liksom, og det som var så flott det var at, at ved den skolen som dette eksempelet er fra da, så var det en lærer som var i stand til å fange opp ja, men det kan vi gjøre i klasserommet, og på en måte forske på hva vi det si og dra til månen med en rakett.</i></p>	<p>Tilnærming, fremgangsmåte, holdninger om innbyggere, tidligere erfaring, [aktivitet], se muligheter, gjøre innspill til handling, lytte aktivt, forstå målgruppen</p>	<p>Fra ekspert til tilrettelegger og tolk</p>	<p>Planleggerens betydning for resultatet</p>
---	--	--	--

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway